

**Informacja o charakterze
jakościowym i ilościowym
podlegająca ujawnieniom**

według stanu na dzień 31.12.2019r.

SPIS TREŚCI

I.	Informacje ogólne o Banku.....	3
II.	Podstawa sporządzenia informacji podlegających ujawnieniu.....	3
III.	Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem	4
IV.	Oświadczenie Zarządu Banku na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania	5
V.	Informacje o zasadach zarządzania Bankiem	5
VI.	Fundusze własne	7
VII.	Wymogi kapitałowe.....	8
VIII.	Bufory kapitałowe	11
IX.	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	11
X.	Aktywa wolne od obciążeń	18
XI.	Ekspozycja na ryzyko rynkowe w ramach ryzyka walutowego	18
XII.	Ryzyko operacyjne.....	18
XIII.	Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym	19
XIV.	Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym	20
XV.	Polityka w zakresie wynagrodzeń	23
XVI.	Dźwignia finansowa	24
XVII.	Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego	25

ZAŁĄCZNIKI:

ZAŁĄCZNIK NR 1	Informacja dotycząca art. 435 ust. 1 lit a - d Rozporządzenia oraz Rekomendacji P.....	27
ZAŁĄCZNIK NR 2	Profil i akceptowalny poziom ryzyka w ramach realizacji Strategii zarządzania ryzykami.	46
ZAŁĄCZNIK NR 3	Oświadczenie Zarządu Banku na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem.....	49

I. INFORMACJE OGÓLNE O BANKU.

1. ABS Bank Spółdzielczy w Andrychowie z siedzibą: 34-120 Andrychów, ul. Krakowska 112, zwany dalej Bankiem, wpisany jest do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie, XII Wydział Gospodarczy pod numerem KRS 000012471. Główny Urząd Statystyczny nadał Bankowi REGON 000500085.
2. Bank zrzeszony jest z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. z siedzibą w Warszawie przy ul. Grzybowskiej 81 oraz jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Prowadzi działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Działa głównie na terenie województwa małopolskiego i wskazanych w statucie powiatów oraz miast na prawach powiatu z terenu województwa śląskiego.
3. Bank posiada Statut ABS Banku Spółdzielczego, który jest podstawowym aktem regulującym jego strukturę organizacyjną, sposób działania i zadania.
4. W 2019 roku Bank prowadził działalność w następujących placówkach:
 - 1) Centrali w Andrychowie,
 - 2) Oddziale w Andrychowie,
 - 3) Oddziale w Wieprzu,
 - 4) Oddziale w Oświęcimiu:
 - a) Punkt Obsługi Bankowej w Osieku,
 - b) Punkt Obsługi Bankowej w Polance Wielkiej,
 - c) Punkt Obsługi Bankowej w Chełmku,
 - d) Punkt Obsługi Bankowej w Oświęcimiu ul. Wyspiańskiego,
5. Bank nie posiadał podmiotów zależnych, w związku z powyższym nie dokonywał konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

II. PODSTAWA SPORZĄDZENIA INFORMACJI PODLEGAJĄCYCH UJAWNNIENIU.

1. Niniejszy dokument zwany dalej Informacją, zawiera informacje o charakterze jakościowym i ilościowym, dotyczące profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji według stanu na 31 grudnia 2019r.
2. Dane ilościowe zaprezentowane w niniejszej Informacji wyrażone zostały w pełnych złotych bez miejsc po przecinku.
3. Podstawę sporządzenia informacji podlegających ujawnieniu stanowi:
 - 1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (zwanego dalej regulacją nadzorczą) oraz na podstawie innych rozporządzeń wykonawczych Komisji (UE) ustanawiających wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji;
 - 2) Polityka informacyjna ABS Banku Spółdzielczego zatwierdzona Uchwałą Rady Nadzorczej ABS Banku nr 3/XII/2018 z 21.12.2018r. udostępnioną na stronie internetowej Banku,
 - 3) Instrukcja sporządzania i ogłaszania informacji dotyczących adekwatności kapitałowej w ABS Banku Spółdzielczym zatwierdzona uchwałą Zarządu ABS Banku nr 25/III/2017 z 30.03.2017r. wraz z Aneksami nr 1 zatwierdzonym Uchwałą Zarządu nr 29/IV/2018 z 24.04.2018r.
4. Informacje nie zawarte w niniejszym dokumencie, a objęte obowiązkiem ujawnienia zostały zawarte następujących dokumentach:
 - 1) Informacji dodatkowej sprawozdania finansowego ABS Banku Spółdzielczego za okres od 01.01.2019r. do 31.12.2019r.,
 - 2) Sprawozdaniu Zarządu z działalności ABS Banku Spółdzielczego w okresie od 01.01.2019r. do 31.12.2019r. które są dostępne w Krajowym Rejestrze Sądowym.
5. Bank wykluczył następujące informacje wynikające z Rozporządzenia, które podlegają ujawnieniom:
 - 1) **Zakres stosowania** (art. 436 Rozporządzenia) - Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych – nie dotyczy.
 - 2) **Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta** (art. 439 Rozporządzenia)- nie dotyczy.
 - 3) **Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego** (art. 441 Rozporządzenia)- nie dotyczy.
 - 4) **Korzystanie z ECAI** (art. 444 Rozporządzenia)- nie dotyczy.
 - 5) **Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne** (art. 449 Rozporządzenia)- nie dotyczy.
 - 6) **Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego** (art. 452 Rozporządzenia)- nie dotyczy.

7) Stosowanie metod zaawansowanych pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego (art. 454 Rozporządzenia)- nie dotyczy.

8) Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego (art. 455 Rozporządzenia)- nie dotyczy.

III. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze Strategią zarządzania ryzykami w ABS Banku Spółdzielczym na lata 2016-2020 zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą, która podlega corocznemu przeglądowi zarządcemu i weryfikacji. Strategia zarządzania ryzykami (...) zawiera cele strategiczne dotyczące zarządzania poszczególnymi ryzykami, poziom apetytu w ramach strategicznych limitów tolerancji na ryzyka istotne. Na podstawie jej opracowywane są polityki oraz poszczególne Instrukcje w zakresie ryzyk istotnych.
2. Zespół Ryzyk, Analiz i Planowania sporządza miesięczne / kwartalnie / półrocznie / rocznie raporty dla Zarządu w zakresie zarządzania ryzykami na zasadach określonych w Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku.
3. Zarząd Banku przedkłada Radzie Nadzorczej kwartalnie w ramach raportu z realizacji strategii i polityki zarządzania ryzykami, sprawozdania na temat poziomu ryzyka, prawdopodobieństwa jego wystąpienia, oraz skutków i metod zarządzania ryzykiem.
4. Zgodnie ze Strategią zarządzania ryzykami jako istotne ryzyka, które podlegają szczególnemu nadzorowi uznano:
 - 1) ryzyko kredytowe,
 - 2) ryzyko koncentracji,
 - 3) ryzyko operacyjne w tym ryzyko braku zgodności, prawne, informatyczne,
 - 4) ryzyko płynności,
 - 5) ryzyko walutowe,
 - 6) ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym w ramach ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego,
 - 7) ryzyko kapitałowe,
 - 8) ryzyko biznesowe.Ryzyko kapitałowe i biznesowe nie jest istotne w ramach przeliczenia wewnętrznego wymogu kapitałowego. Ryzyko kapitałowe jest istotne w kontekście oceny wielkości posiadanych funduszy własnych w relacji do minimalnych wymogów kapitałowych. Ryzyko biznesowe wynika ze zmian warunków makroekonomicznych oraz ich wpływu na wysokość minimalnych wymogów kapitałowych w przyszłości i uznawane jest za istotne.
5. Proces zarządzania ryzykiem w Banku ma charakter ciągły i obejmuje następujące działania:
 - 1) gromadzenie informacji,
 - 2) identyfikację i ocenę ryzyka,
 - 3) limitowanie ryzyka,
 - 4) pomiar i monitorowanie ryzyka,
 - 5) raportowanie,
 - 6) zastosowanie narzędzi redukcji ryzyka (działania zapobiegawcze),
 - 7) przegląd i weryfikację procedur.
6. Bieżące zarządzanie ryzykiem w Banku polega na:
 - 1) gromadzeniu informacji dotyczących ryzyka,
 - 2) ograniczaniu ryzyka, powstającego w działalności Banku do akceptowalnego poziomu, wykorzystując do tego celu informacje otrzymane z jednostek/komórek organizacyjnych Banku,
 - 3) podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń,
 - 4) ograniczaniu/eliminowaniu negatywnych skutków ryzyka.
7. W bieżącym zarządzaniu ryzykiem w Banku szczególny nacisk położony jest na wyjaśnienie przyczyn występowania zdarzeń generujących ryzyko oraz oszacowanie ich wpływu na efektywność działania Banku, z wykorzystaniem technik testowania warunków skrajnych.
8. Stosowanie technik testowania warunków skrajnych pozwala na ograniczenie ryzyka zmian warunków makroekonomicznych w działalności Banku. W Banku testom warunków skrajnych m.in. powinny być poddane takie czynniki ryzyka jak:
 - 1) zmiana rynkowych stóp procentowych o co najmniej 200 pkt. bazowych,
 - 2) zmiany rynkowych cen nieruchomości o co najmniej 20%,
 - 3) zmiany cen na rynku walutowym o co najmniej 30%,
 - 4) zmiana wskaźnika jakości kredytów o co najmniej 20%
 - 5) inne zmiany makroekonomiczne, koniunkturalne, społeczno-gospodarcze mogące mieć wpływ na ryzyko Banku.

9. Bank wprowadza pisemne procedury zarządzania rodzajami ryzyka, które zostały zidentyfikowane jako istotne w prowadzonej działalności bankowej. Dla pozostałych rodzajów ryzyka, uznanych za nieistotne nie przyjmuje się odrębnych regulacji wewnętrznych.
10. W Banku przyjęto trzy stopniowy schemat organizacji regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem:
STOPIEŃ I – Strategia Banku zatwierdzona przez Radę Nadzorczą i Zarząd,
STOPIEŃ II – Strategia zarządzania ryzykami zatwierdzona przez Radę Nadzorczą i Zarząd,
STOPIEŃ III – Polityki zarządzania poszczególnymi ryzykami zatwierdzone przez Radę Nadzorczą i Zarząd.
11. Na podstawie w/w regulacji Zarząd Banku zatwierdza i wdraża zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zawarte w procedurach operacyjnych zwanych instrukcjami.
12. Przynajmniej raz w roku, procedury o których mowa powyżej, podlegają weryfikacji przez Zespół Ryzyk, Analiz i Planowania w celu ich dostosowania do zmian profilu ryzyka Banku i otoczenia gospodarczego, w którym Bank działa. Udokumentowane wyniki przeglądu są zatwierdzone przez Radę Nadzorczą w odniesieniu do strategii i polityk oraz przez Zarząd Banku w zakresie pozostałych procedur.
13. Informacja dotycząca art. 435 ust. 1 lit a - d Rozporządzenia oraz Rekomendacji P, tzn. strategii i procesów zarządzania rodzajami ryzyka uznanych w Banku za istotne; struktury informacyjnej zarządzania ryzykiem; raportowania i pomiaru ryzyka; stosowanych zabezpieczeń i metod ograniczanie ryzyka oraz dodatkowo elementy wynikające z Rekomendacji P w zakresie ryzyka płynności zawarte są w **ZAŁĄCZNIKU NR 1** do niniejszej Informacji.
14. Profil i akceptowalny poziom ryzyka w ramach realizacji Strategii zarządzania ryzykami zawarty jest w **ZAŁĄCZNIKU NR 2** do niniejszej Informacji.

IV. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU NT. ADEKWATNOŚCI USTALEŃ DOT. ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.

Oświadczenie Zarządu ABS Banku Spółdzielczego nt. adekwatności ustaleń dot. zarządzania ryzykiem stanowi **ZAŁĄCZNIK NR 3** do niniejszej Informacji.

V. INFORMACJE O ZASADACH ZARZĄDZANIA BANKIEM.

1. Liczba stanowisk dyrektorskich zajmowanych w banku przez członków rady nadzorczej i zarządu banku.

Członkowie Zarządu Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim, za wyjątkiem jednego Członka Zarządu Banku, który zajmuje jedno stanowiska dyrektorskie w innym podmiocie. Członkowie Rady Nadzorczej Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim, za wyjątkiem jednego Członka, który zajmuje dwa stanowiska dyrektorskie w innym podmiocie.

Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć stanowisko zajmowane w organie Banku (odpowiednio Zarządzie albo Radzie Nadzorczej) lub organach innych podmiotów.

Pełnienie dodatkowych funkcji nie zagraża należytemu wykonywaniu przez Członka Zarządu i Rady powierzonych im obowiązków.

Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej nie pełnią funkcji Członka Zarządu i funkcji członka Rady Nadzorczej w podmiotach należących do tej samej grupy kapitałowej, w podmiotach objętych tym samym instytucjonalnym systemem ochrony ani w podmiotach, w których Bank posiada znaczny pakiet akcji.

2. Polityka rekrutacji dotycząca wyboru członków rady nadzorczej i zarządu banku oraz rzeczywistego stanu ich wiedzy, umiejętności i wiedzy specjalistycznej.

Członków Zarządu powołuje, zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając wg Statutu ABS Banku Spółdzielczego, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z Zasadami oceny odpowiedniości Członków Zarządu oraz osób pełniących najważniejsze funkcje.

Członków Rady wybiera Zebranie Przedstawicieli zgodnie z przepisami prawa, działając według Statutu ABS Banku Spółdzielczego, biorąc pod uwagę wyniki oceny odpowiedniości. Ocena indywidualna dokonywana jest jako ocena uprzednia – przy wyborze do Rady Nadzorczej oraz jako ocena następcza – w trakcie kadencji Rady Nadzorczej zgodnie z Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości członków/kandydatów na członków Rady Nadzorczej ABS Banku Spółdzielczego.

Bank stosuje się do wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych.

Oceny odpowiedniości Rady Nadzorczej dokonywane są raz w roku. Ocena kolegiarna Rady Nadzorczej obejmuje ocenę ostrożnego i stabilnego nadzoru nad zarządzaniem Bankiem i ocenę reputacji Banku jako pochodnej działań Członków Rady Nadzorczej. Zebranie Przedstawicieli uchwałą z dnia 26 czerwca 2020 r. pozytywnie oceniło sprawowanie funkcji nadzorczych przez Radę Nadzorczą jako organu kolegiarnego i dokonało indywidualnej oceny następczej Członków Rady Nadzorczej. Członkowie Rady Nadzorczej posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenie, odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków i spełniają wymogi zgodnie z art.22aa Ustawy Prawo Bankowe.

Rada Nadzorcza rokrocznie dokonuje oceny odpowiedniości Członków Zarządu ABS Banku Spółdzielczego. Rada Nadzorcza stwierdziła, iż nie istnieją dowody lub powody wątpliwości co do nieposzlakowanej opinii członków Zarządu. Członkowie Zarządu spełniają wymogi określone w art. 22aa Ustawy Prawo Bankowe, są kompetentni do wykonywania funkcji nadzorczych, są w stanie wykonywać swoje funkcje w sposób aktywny, wykazując się niezbędnym poziomem zaangażowania w pracę organu nadzorującego i nie pozostają w potencjalnym ani rzeczywistym konflikcie interesów z Bankiem oraz posiadają umiejętności niezależnego osądu.

Rada Nadzorcza stwierdziła, iż Członkowie Zarządu ABS Banku Spółdzielczego dają rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem w tym prowadzenie działalności Banku z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych oraz posiadają odpowiednią wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednio do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem a ich reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku.

Działania i zachowania Zarządu Banku, jak również indywidualne kompetencje poszczególnych członków jako kolegiarnego Zarządu dopełniają się w taki sposób, że działania i zachowania Zarządu wpływały pozytywnie na ocenę reputacji Banku w środowisku.

Wyniki oceny rokrocznie przedkładane są Zebraniu Przedstawicieli.

Bank zapewnia niezbędne środki na szkolenia, których celem jest przygotowanie Członków Zarządu i Rady Nadzorczej do pełnionych przez nich funkcji.

3. Strategię w zakresie zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków rady nadzorczej i zarządu banku, jego celów i wszelkich odpowiednich zadań określonych w tej polityce oraz zakresu, w jakim te cele i zadania zostały zrealizowane.

ABS Bank Spółdzielczy realizując zasady różnorodności zapewnia:

- 1) odpowiedni poziom wiedzy, umiejętności, wykształcenia, kompetencji i doświadczeń zawodowych członków Rady Nadzorczej i członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej i Zarządu jako organu działającego kolegiarnie;
- 2) utrzymanie reprezentacji płci w Radzie Nadzorczej i Zarządzie na zbliżonym poziomie, przy czym zróżnicowanie ze względu na płeć w składzie Zarządu i Rady Nadzorczej rozpatrywane jest łącznie. Decyzja w zakresie rekrutacji poszczególnych członków Zarządu lub wyboru członków Rady Nadzorczej nie podejmowana jest wyłącznie w celu zwiększenia stopnia zróżnicowania, ze szkodą dla funkcjonowania i odpowiedniości organu lub kosztem odpowiedniości pojedynczych członków organu Banku;
- 3) prawidłową ocenę kwalifikacji Rady Nadzorczej oraz Zarządu;
- 4) prawidłową ocenę indywidualnych kwalifikacji członków Rady Nadzorczej oraz członków Zarządu;
- 5) wyeliminowanie potencjalnych konfliktów interesu wynikających z pełnionych funkcji i realizacji powierzonych zadań i obowiązków;
- 6) utrzymanie niezależności osądu członków Rady Nadzorczej i członków Zarządu.

Wprowadzona w Banku Polityka promuje zasady różnorodności na etapie wyboru członków Rady Nadzorczej i członków Zarządu, zapewnia odpowiedni wybór do Rady Nadzorczej i Zarządu osób posiadających zróżnicowane umiejętności, wykształcenie, doświadczenie zawodowe, wiedzę, płeć i wiek, upowszechnia różnorodne punkty widzenia, doświadczenia, pomysły w celu wspierania realizacji celów strategicznych Banku, promuje równość.

Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej reprezentują różne dziedziny wykształcenia oraz doświadczenia zawodowego, które korespondują z wykonywaną funkcją. Posiadają również szerokie spektrum poglądów i doświadczeń.

4. Posiadanie (bądź nie) przez bank oddzielnego komitetu ds. Ryzyka oraz liczby posiedzeń komitetu, które się odbyły.

W 2019 r. Bank nie tworzył w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka i ds. wynagrodzeń.

Nadzorowanie polityki w zakresie obowiązującego w Banku systemu wynagrodzeń realizowane jest przez Radę Nadzorczą. Nadzór nad polityką wynagrodzeń Banku obejmuje ocenę adekwatności polityki i poszczególnych elementów składowych wynagrodzeń, w tym kształt systemów motywacyjnych.

W 2019 r. zgodnie z ustawą z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich i nadzorze publicznym w Banku funkcjonował Komitet Audytu (powołany spośród członków Rady Nadzorczej).

5. Opis przepływu informacji na temat ryzyka, kierowanych do rady nadzorczej i zarządu banku.

Przepływ informacji dotyczącej zarządzania ryzykami kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w ABS Banku Spółdzielczym definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowany do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka, zapewniając możliwość podejmowania decyzji oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

VI. FUNDUSZE WŁASNE.

1. Fundusze własne stanowią źródło finansowania działalności Banku i są gwarancją rozwoju. Stanowią również zabezpieczenie w przypadku poniesienia straty przez Bank. Wartość funduszy własnych jest wyznacznikiem poziomu stabilności finansowej Banku co przekłada się na stopień bezpieczeństwa prowadzonej działalności oraz zaufania Klientów Banku.
2. Bank posiada fundusze własne odpowiadające wymogom nadzorczym oraz dostosowane do rozmiaru prowadzonej działalności tj. na poziomie zapewniającym stabilną sytuację ekonomiczną.
3. Fundusze własne uznane Banku obejmują:
 - 1) kapitał podstawowy Tier 1 na który składa się:
 - a) kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy) – tworzony zgodnie ze statutem;
 - b) instrumenty kapitałowe (fundusz udziałowy) - wpłacony przez udziałowców Banku zgodnie ze Statutem i regulacjami nadzorczymi. Zmiana funduszu udziałowego wymaga zgody Komisji Nadzoru finansowego;
 - c) skumulowane inne całkowite dochody – w skład w których wchodzi odpisy aktualizacyjne wartość rzeczowych aktywów trwałych oraz wartość aktywów finansowych obrotowych;
 - 2) pomniejszenia kapitału podstawowego Tier 1 :
 - a) wartości niematerialne i prawne;
 - b) korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny AVA – zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2016/101 z dnia 26 października 2015 r.;
 - 3) kapitał dodatkowy Tier 1 (AT1) do którego Bank nie zalicza żadnych pozycji,
 - 4) kapitał Tier 2 do którego zalicza kwotę rezerwy ogólnej z tyt. ryzyka kredytowego.
4. Bank zgodnie z regulacjami nadzorczymi w sprawie funduszy własnych banku, utrzymywał na koniec 2019r. fundusze własne na poziomie 39 973 813 zł, pozwalającym pokryć sumę wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.
5. Strukturę funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2019r. przedstawia poniższa tabela w oparciu o wzór stanowiący załącznik nr 6 do Rozporządzenia nr 1423/2013. W celu przejrzystości danych zawartych w poniższej tabeli zakres ujawnień ograniczono do pozycji niezerowych, jednocześnie zachowując numerację zgodną ze wzorem załącznika nr 6.

Informacja na temat funduszy własnych		Kwota w dniu ujawnienia (zł/%)
Kapitał podstawowy Tier I: Instrumenty i kapitały rezerwowe		
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	1 692 100
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe)	38 120 087
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	39 812 187
Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne		
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	-8 566
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-319 808
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-328 374

29	Kapitał podstawowy Tier I	39 483 813
Kapitał dodatkowy Tier I: korekty regulacyjne		
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	39 483 813
Kapitał Tier II: Instrumenty i rezerwy		
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	490 000
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	490 000
Kapitał Tier II: korekty regulacyjne		
58	Kapitał Tier II	490 000
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	39 973 813
60	Aktywa ważone ryzykiem	186 064 958
Współczynniki i bufor kapitałowe		
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	18,65
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	18,65
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	18,88
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym, wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	5,50
65	w tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	2,50
66	w tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0,00
67	w tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	3,00
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	18,65
Pułapy stosowane do uwzględnienia rezerw w kapitale Tier II		
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)	490 000
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową	2 062 562

VII. WYMOGI KAPITAŁOWE.

1. Proces szacowania kapitału wewnętrznego stanowi integralną część systemu zarządzania Bankiem oraz podejmowania decyzji o charakterze zarządczym w Banku z uwzględnieniem strategii Banku, polityki kapitałowej oraz planów kapitałowych.

3. W ramach procesu oceny adekwatności kapitałowej, Bank dąży do sprecyzowania czy posiadany kapitał jest odpowiedni do skali ponoszonego ryzyka, dokonując na bieżąco identyfikacji i oceny ponoszonego ryzyka.
4. Celem procesu szacowania kapitału wewnętrznego, jest ustalenie wielkości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, z uwzględnieniem przewidywanego poziomu ryzyka.
5. Proces szacowania kapitału wewnętrznego opiera się na rzetelnych wynikach oceny ryzyka.
6. Ocena adekwatności kapitałowej uwzględnia czynniki ilościowe (wyniki metod szacowania kapitału) i jakościowe, w szczególności w zakresie danych wejściowych i wyników stosowanych modeli.
7. Rezultatem procesu szacowania kapitału wewnętrznego jest ustalenie całkowitego wymaganego poziomu kapitału na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka i jego jakościowa ocena.
8. Według zasad pakietu CRD IV/CRR adekwatność kapitałowa w 2019 r. była analizowana w oparciu o trzy rodzaje współczynników:
 - 1) współczynnik kapitału podstawowego Tier I,
 - 2) współczynnik kapitału Tier I,
 - 3) całkowity współczynnik kapitałowy.
9. Na dzień 31.12.2019r. wszystkie wskaźniki kapitałowe ukształtowały się powyżej regulacyjnych wymogów minimalnych.
10. Bank nie prowadzi działalności handlowej co oznacza, że wylicza wymogi kapitałowe tylko dla portfela bankowego.
11. Ryzyka istotne identyfikowane w Banku w 2019r. w ramach pomiaru adekwatności kapitałowej to:
 - 1) Ryzyko kredytowe,
 - 2) Ryzyko koncentracji zaangażowań w ramach przekroczenia limitów koncentracji wynikających z regulacji nadzorczych,
 - 3) Ryzyko operacyjne w tym ryzyko braku zgodności, ryzyko prawne i ryzyko informatyczne, z uwagi na potencjalne zagrożenia wystąpienia zdarzeń operacyjnych na każdym stanowisku pracy oraz w każdym obszarze funkcjonowania Banku, jak również z uwagi na objęcie tego ryzyka zewnętrznymi normami nadzorczymi;
 - 4) Ryzyko walutowe,
 - 5) Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej, z uwagi na znaczący wpływ wyniku z tytułu odsetek na wynik finansowy Banku w tyt. ryzyka przeszacowania i bazowego,
 - 6) Ryzyko płynności, jako podstawowe ryzyko w działalności Banku - utrata płynności może w skrajnej sytuacji doprowadzić do upadku Banku, ponadto ryzyko płynności zostało objęte zewnętrznymi normami nadzorczymi,
 - 7) Ryzyko kapitałowe w kontekście oceny wielkości posiadanych funduszy własnych w relacji do minimalnych wymogów kapitałowych,
 - 8) Ryzyko biznesowe, z uwagi na wielość obszarów, których dotyczy.
12. Ryzyka nieistotne identyfikowane w Banku w ramach pomiaru adekwatności kapitałowej:
 - 1) ryzyko koncentracji zaangażowań w zakresie dużych zaangażowań, w sektor gospodarki, przyjętych form zabezpieczeń, w produkt i w region geograficzny,
 - 2) ryzyko stopy procentowej w ramach ryzyka opcji klienta,
 - 3) ryzyko cyklu gospodarczego,
 - 4) ryzyko strategiczne,
 - 5) ryzyko rezydualne,
 - 6) ryzyko reputacji,
 - 7) ryzyko transferowe,
 - 8) ryzyko modeli,
 - 9) ryzyko bancassurance,
 - 10) ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej.
13. Bank stosuje metody wyliczania wymogów kapitałowych zgodnie z regulacjami nadzorczymi tj.:
 - 1) w zakresie ryzyka kredytowego metodę standardową z uwzględnieniem współczynnika wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw. Współczynnik ten wynosi 0,7619 i stosowany jest w przypadku ekspozycji wobec przedsiębiorstw i ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach,
 - 2) w zakresie ryzyka operacyjnego metodę wskaźnika bazowego,
 - 3) w zakresie ryzyka walutowego metodą podstawową,
 - 4) z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań obliczany zgodnie z regulacjami nadzorczymi.

14. Ponadto Bank wyznacza wymogi kapitałowe dla pozostałych istotnych ryzyk zgodnie z metodologią opisaną w Procedurze wewnętrzny proces oceny adekwatności kapitałowej ABS Banku Spółdzielczego zatwierdzoną Uchwałą Rady Nadzorczej nr 8/IV/2018 z dnia 17.04.2018r. z późn.zm.
15. Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z kategorii ekspozycji w ramach przeliczenia wymogu z tytułu ryzyka kredytowego.

KATEGORIA	Wyszczególnienie	Kwota w zł
I	ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	195 941
II	ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	166 166
III	ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	3 429
VI	ekspozycje wobec instytucji	74 205
VII	ekspozycje wobec przedsiębiorstw	4 083 645
VIII	ekspozycje detaliczne	1 058 772
IX	ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	8 051 321
X	ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	556 911
XVI	ekspozycje kapitałowe	201 866
XVII	inne ekspozycje	492 940
RAZEM		14 885 197

16. Poniższe zestawienie przedstawia poziom wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne wg stanu na 31.12.2019r.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota
1.	Ryzyko kredytowe	14 885 197
2.	Ryzyko operacyjne	2 051 504
3.	Ryzyko walutowe	0
4.	Minimalne wymogi kapitałowe	16 936 701
5.	Ryzyko stopy procentowej z tyt. ryzyka przeszacowania	80 945
6.	Ryzyko stopy procentowej z tyt. ryzyka bazowego	0
7.	Ryzyko płynności	0
8.	Dodatkowy wymóg kapitałowy	80 945
9.	Całkowity wymóg kapitałowy	17 017 646
10.	Współczynnik kapitałowy Tier I	18,65%
10.	Całkowity współczynnik kapitałowy	18,88%
11.	Całkowity wewnętrzny współczynnik kapitałowy	18,79%

17. W celu ustalenia łącznej wartości oszacowanych wymogów kapitałowych Bank dokonuje zestawienia wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.
18. Całkowity wymóg kapitałowy z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka na dzień 31.12.2019r. wyniósł 17 017 646 zł stanowiąc 42,5% funduszy własnych i zachowując łączny limit na alokację funduszy własnych co prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Poziom alokacji Banku	Stan na 31.12.2019r.
Wymóg kapitałowy z tyt. ryzyka kredytowego	58%	37,2%
Wymóg z tyt. ryzyka operacyjnego	8%	5,1%
Wymóg z tyt. ryzyka walutowego	0,5%	0,0%

Wymóg z tyt. ryzyka stopy procentowej w ramach ryzyka przeszacowania	3%	0,2%
Wymóg z tyt. ryzyka stopy procentowej w ramach ryzyka bazowego	4,5%	0,0%
Wymóg z tyt. ryzyka płynności	1%	0,0%
OGÓŁEM	75%	42,5%

VIII. BUFORY KAPITAŁOWE.

- Bank, zgodnie z Ustawą o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, w 2019 roku wyliczał:
 - bufor zabezpieczający, który stanowił 2,5% łącznych kwot ekspozycji ważonych ryzykiem i stanowił na dzień 31 grudnia 2019 r. kwotę 5 292 719 zł,
 - bufor ryzyka systemowego, który stanowił 3% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i na dzień 31 grudnia 2019 r. stanowił kwotę 6 351 263 zł.
- W 2019 roku Bank nie wyliczał bufora antycyklicznego, ponieważ wskaźnik tego bufora dla ekspozycji polskich zgodnie z art. 83 ww. Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym wynosił 0%.

IX. KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO.

- Należności przeterminowane rozumiane są jako należności z niespłaconą w określonych w umowie terminach, kwotą odsetek lub rat kapitałowych.
- Należności z rozpoznaną utratą wartości są to ekspozycje kredytowe zakwalifikowane do należności zagrożonych w ramach kategorii poniżej standardu, wątpliwej i straconej.
- Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria: kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek, kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, kredytobiorcy.
- Proces monitoringu realizowany jest w oparciu o:
 - analizę przebiegu spłaty ekspozycji kredytowych oraz dotychczasowej współpracy z klientem,
 - ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej i majątkowej kredytobiorcy,
 - kontrolę i aktualizację stanu i wartości ustanowionych zabezpieczeń.
- Podstawę tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi stanowi wartość bilansowa ekspozycji kredytowych bez uwzględniania rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi, ale z uwzględnieniem przewidywanej w związku z restrukturyzacją zadłużenia kwoty umorzenia części ekspozycji kredytowej.
- Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi tworzy się w ciężar kosztów.
- Ustala się następujące wielkości tworzonych rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi:
 - w zakresie ekspozycji kredytowych, wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii „normalne” tworzy się rezerwę oraz odpis aktualizujący w wysokości co najmniej 1,5% ich podstawy;
 - w zakresie ekspozycji kredytowych zakwalifikowanych do kategorii „pod obserwacją” tworzy się rezerwę oraz odpis aktualizujący na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej 1,5% ich podstawy;
 - w zakresie ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do „grupy zagrożonych”, tworzy się rezerwę oraz odpis aktualizujący na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej:
 - 20% podstawy ekspozycji zaklasyfikowanych do kategorii „poniżej standardu”,
 - 50% podstawy ekspozycji zaklasyfikowanych do kategorii „wątpliwe”,
 - 100% podstawy ekspozycji zaklasyfikowanej do kategorii „stracone”.
- Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2019 roku oraz średnią kwotę ekspozycji w 2019 roku w podziale na kategorie przedstawia poniższe zestawienie.

KATEGORIA	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2019r. w zł	Średnia kwota w 2019r. w zł
I	ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	85 250 696	86 310 072
II	ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	10 385 393	10 966 421
III	ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	84 634	411 031
VI	ekspozycje wobec instytucji	113 728 848	109 136 238
VII	ekspozycje wobec przedsiębiorstw	66 857 115	49 739 597
VIII	ekspozycje detaliczne	17 646 196	17 247 897
IX	ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	125 079 135	125 518 799
X	ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	6 939 354	8 486 649
XVI	ekspozycje kapitałowe	2 523 330	3 103 150
XVII	inne ekspozycje	10 715 798	11 332 936
	RAZEM	439 210 500	422 252 791

9. Struktura zaangażowania Banku wobec poszczególnych sektorów i według typu kontrahenta w rozbiciu na klasy ekspozycji w wartości nominalnej:

1) Strukturę zaangażowania wobec sektora finansowego w zakresie ekspozycji kredytowych i należności od Banku Zrzeszającego w podziale na typ kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2019 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł
1.	Banki	110 613 512
	Należności bez rozpoznanej utraty wartości	110 613 512
	Należności z rozpoznaną utratą wartości	0
2.	Pozostałe instytucje finansowe	2 178 617
	Należności bez rozpoznanej utraty wartości	2 178 617
	Należności z rozpoznaną utratą wartości	0
Razem zaangażowanie w sektorze finansowym		112 792 129

2) Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego w zakresie ekspozycji kredytowych w podziale na typ kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2019 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł
	Przedsiębiorstwa	120 262 141
1	Należności bez rozpoznanej utraty wartości	114 421 188
	Należności z rozpoznaną utratą wartości	5 840 953
2	Przedsiębiorcy indywidualni	38 602 899
	Należności bez rozpoznanej utraty wartości	36 590 341
	Należności z rozpoznaną utratą wartości	2 012 558
3	Osoby prywatne	41 145 332
	Należności bez rozpoznanej utraty wartości	39 522 432
	Należności z rozpoznaną utratą wartości	1 622 900
4	Rolnicy indywidualni	6 905 758
	Należności bez rozpoznanej utraty wartości	6 905 758
	Należności z rozpoznaną utratą wartości	0

	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	456 928
5	Należności bez rozpoznanej utraty wartości	456 928
	Należności z rozpoznaną utratą wartości	0
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym		207 373 058

3) Strukturę zaangażowania wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych w zakresie ekspozycji kredytowych w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2019 roku przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	7 267 248
Należności z rozpoznaną utratą wartości	0
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	7 267 248

4) Ogółem zaangażowanie Banku wobec poszczególnych sektorów wg stanu na 31.12.2019 rok w wartości nominalnej w zakresie ekspozycji kredytowych i należności wobec Banku Zrzeszającego wyniosło 327 432 435 zł.

10. Struktura zaangażowania Banku w poszczególnych branżach:

1) Klasyfikacji w ramach branż podlegają wszystkie ekspozycje kredytowe za wyjątkiem ekspozycji osób fizycznych. Podstawą zakwalifikowania ekspozycji kredytowej do danej branży jest rodzaj przeważającej działalności kredytobiorcy wymieniony w Krajowym Rejestrze Urzędowym podmiotów gospodarki narodowej REGON.

2) Strukturę zaangażowania Banku (wartość nominalna i pozabilansowa bez odsetek ekspozycji kredytowych) w poszczególnych branżach według stanu na dzień 31.12.2019 roku przedstawia poniższa tabela.

Branże	Wartość w zł
SEKCJA A Rolnictwo, Leśnictwo, Łowiectwo i Rybactwo	11 002 725
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	11 002 725
Należności z rozpoznaną utratą wartości	0
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	62 032 562
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	59 249 735
Należności z rozpoznaną utratą wartości	2 782 827
SEKCJA D Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3 195 330
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	3 195 330
Należności z rozpoznaną utratą wartości	0
SEKCJA E DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	3 891 163
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	3 623 144
Należności z rozpoznaną utratą wartości	268 019
SEKCJA F Budownictwo	50 341 391
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	50 154 622
Należności z rozpoznaną utratą wartości	186 769
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	31 417 995
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	30 532 967
Należności z rozpoznaną utratą wartości	885 028
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	1 570 288
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	1 404 347
Należności z rozpoznaną utratą wartości	165 941

SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi,	12 273 677
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	10 891 249
Należności z rozpoznaną utratą wartości	1 382 428
SEKCJA J Informacja i komunikacja	4 565 304
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	4 510 000
Należności z rozpoznaną utratą wartości	55 304
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	362 896
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	362 896
Należności z rozpoznaną utratą wartości	0
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,	12 223 173
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	12 223 173
Należności z rozpoznaną utratą wartości	0
SEKCJA M Działalność, profesjonalna, naukowa i techniczna	3 256 674
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	1 321 548
Należności z rozpoznaną utratą wartości	1 935 126
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	165 224
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	164
Należności z rozpoznaną utratą wartości	165 060
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne,	7 267 248
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	7 267 248
Należności z rozpoznaną utratą wartości	0
SEKCJA P Edukacja	616 598
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	616 598
Należności z rozpoznaną utratą wartości	0
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	300 210
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	300 210
Należności z rozpoznaną utratą wartości	0
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	49 171
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	22 162
Należności z rozpoznaną utratą wartości	27 009
SEKCJA S Pozostała działalność usługowa	506 593
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	506 593
Należności z rozpoznaną utratą wartości	0
Razem	205 038 223
Osoby prywatne	45 780 695
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	44 157 795
Należności z rozpoznaną utratą wartości	1 622 900
Razem	250 818 918

11. Strukturę należności w zakresie ekspozycji kredytowych i należności wobec Banku Zrzeszającego według okresów zapadalności według stanu na dzień 31.12.2019 roku przedstawia poniższa tabela.

Klasy należności	bez określonego terminu	od 1 dnia do 1 tygodnia	od 1 tygodnia do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 do 6 miesięcy	od 6 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 2 lat	od 2 do 5 lat	od 5 do 10 lat	od 10 do 20 lat	powyżej 20 lat
Sektor finansowy	46 255 068	56 687 685	9 504 166	9 164	29 766	178 388	52 904	74 988	0	0	0
Przedsiębiorstwa	3 207 919	14 310	1 796 139	12 736 364	9 410 644	25 832 375	17 645 685	31 264 117	14 501 159	3 853 429	0
Gospodarstwa domowe	2 708 084	115 191	1 628 679	3 834 838	6 179 973	16 102 058	10 574 519	21 225 335	14 896 011	8 110 159	1 279 142
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	0	0	7 388	13 917	20 268	43 502	70 214	128 909	157 046	15 684	0
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	1 333	38 687	393 566	433 579	864 659	1 159 227	3 354 015	1 022 182	0	0	0
RAZEM	52 172 404	56 855 873	13 329 938	17 027 862	16 505 310	43 315 550	31 697 337	53 715 531	29 554 216	11 979 272	1 279 142

12. Struktura należności przeterminowanych i z rozpoznaną utratą wartości w rozbiciu na kategorie:

Lp.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	Wartości w zł
1.	Należności normalne	
	nieprzeterminowane	109 427 188
	przeterminowane	0
	rezerwy celowe	0
2.	Należności pod obserwacją	
	nieprzeterminowane	4 344 634
	przeterminowane	0
	rezerwy celowe	65 170
3.	Należności zagrożone	
	nieprzeterminowane	2 845 669
	przeterminowane	3 361 465
	rezerwy celowe	2 986 207
Lp.	Ekspozycje wobec przedsiębiorców indywidualnych	Wartości w zł
1.	Należności normalne	
	nieprzeterminowane	36 005 646
	przeterminowane	431 400
	rezerwy celowe	0
2.	Należności pod obserwacją	
	Kredyty nieprzeterminowane	0
	Kredyty przeterminowane	0
	Rezerwy celowe	0
3.	Należności zagrożone	
	nieprzeterminowane	1 266 608
	przeterminowane	811 749
	rezerwy celowe	831 245
Lp.	Ekspozycje wobec osób fizycznych	Wartości w zł
1.	Należności normalne	
	nieprzeterminowane	37 716 296
	przeterminowane	1 108 475
	rezerwy celowe	188 250
2.	Należności pod obserwacją	
	nieprzeterminowane	206 359
	przeterminowane	45 833
	rezerwy celowe	3 783
3.	Należności zagrożone	
	nieprzeterminowane	157 446
	przeterminowane	1 681 424
	rezerwy celowe	979 695

Lp.	Ekspozycje wobec rolników indywidualnych	Wartości w zł
1.	Należności normalne	
	nieprzeterminowane	5 468 271
	przeterminowane	1 395 415
	rezerwy celowe	0
2.	Należności pod obserwacją	
	nieprzeterminowane	0
	przeterminowane	0
	rezerwy celowe	0
3.	Należności zagrożone	
	nieprzeterminowane	0
	przeterminowane	916
	rezerwy celowe	916
Lp.	Ekspozycje wobec instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych	Wartości w zł
1.	Należności normalne	
	nieprzeterminowane	453 388
	przeterminowane	0
	rezerwy celowe	0
2.	Należności pod obserwacją	
	nieprzeterminowane	0
	przeterminowane	0
	rezerwy celowe	0
3.	Należności zagrożone	
	nieprzeterminowane	0
	przeterminowane	478
	rezerwy celowe	478

13. Uzgodnienia zmian stanów rezerw celowych z tytułu ekspozycji zagrożonych oraz odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi według stanu na dzień 31.12.2019r. przedstawiają poniższe tabele.

Kategorie należności	Saldo początkowe	Zmniejszenia	Zwiększenia	Saldo końcowe
Należności w sytuacji normalnej i pod obserwacją	235 965	251 084	230 578	256 471
Należności poniżej standardu	798 644	1 945 087	1 745 798	997 933
Należności wątpliwe	511 853	1 048 911	304 591	1 256 173
Należności stracone	2 633 135	275 034	990 224	1 917 945
RAZEM	4 179 597	3 520 116	3 271 190	4 428 523

Tytuł odpisu	Saldo początkowe	Zmniejszenia	Zwiększenia	Saldo końcowe
Odpis na odsetki od należności od sektora finansowego	0	0	0	0
Odpis na odsetki od należności od sektora niefinansowego	536 340	223 545	313 032	625 827
Odpis na odsetki od należności od sektora budżetowego	0	0	0	0
RAZEM	536 340	223 545	313 032	625 827

X. AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ.

Na dzień 31.12.2019r. wszystkie aktywa Banku są wolne od obciążeń.

XI. EKSPOZYCJA NA RYZYKO RYNKOWE W RAMACH RYZYKA WALUTOWEGO.

- Na dzień 31.12.2019 r. ryzyko rynkowe stanowiło w Banku jedynie ryzyko walutowe, dla którego wymogi kapitałowe wyliczane były zgodnie z art. 351 Rozporządzenia CRR:
 - Wymóg kapitałowy zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b: nie dotyczy Banku,
 - Wymóg kapitałowy zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c – ryzyko walutowe: 0,00 zł.
- Podstawowe informacje i cele zarządzania ryzykiem walutowym, opis sposobu identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania ryzyka oraz rozwiązania organizacyjne w tym zakresie zawiera **ZAŁĄCZNIK NR 1** do niniejszej Informacji.

XII. RYZYKO OPERACYJNE.

- W zakresie ryzyka operacyjnego, Bank w 2019r. stosował metodę podstawowego wskaźnika bazowego(BIA) opisaną w regulacjach nadzorczych. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego w 2019r. kształtował się na poziomie 2 051 503,95 zł.
- Suma strat bezpośrednich (rzeczywistych) brutto z tytułu ryzyka operacyjnego jakie poniósł Bank w okresie od stycznia do końca grudnia 2019r. jest na poziomie 35 192,34 zł. Bank odzyskał 7 915,47 zł. W rezultacie suma strat rzeczywistych netto wyniosła 27 276,87 zł. Natomiast suma strat pośrednich (potencjalnych) ukształtowała się na poziomie 159 202,56 zł.
- Zestawienie strat za rok 2019 w podziale na Rodzaje zdarzeń przedstawia poniższa tabela.

Rodzaj zdarzenia	Strata bezpośrednia	Strata pośrednia	Ogółem strata	Odzysk	Strata bezpośrednia netto	Ilość
1. Oszustwo wewnętrzne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
2. Oszustwo zewnętrzne	19 200,00	221,57	19 421,57	0,00	19 200,00	24
3. Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	0,00	150 076,43	150 076,43	0,00	0,00	13
4. Klienci, produkty i praktyki operacyjne	0,00	548,35	548,35	0,00	0,00	9
5. Szkody związane z aktywami rzeczowymi	3 568,17	35,15	3 603,32	0,00	3 568,17	11

6. Zakłócenia działalności Banku i awarie systemów	4 508,70	3 482,95	7 991,65	0,00	4 508,70	125
7. Wykonywanie transakcji dostawy i zarządzanie procesami operacyjnymi	7 915,47	4 838,11	12 753,58	7 915,47	0,00	319
RAZEM	35 192,34	159 202,56	194 394,90	7 915,47	27 276,87	501

4. Bank przyjmuje następujące działania mitygujące pozwalające na redukcję ryzyka operacyjnego:
- 1) stosowanie jasno określonej polityki personalnej, schematów podległości służbowej, zakresów kompetencji i upoważnień na różnych szczeblach organizacyjnych,
 - 2) stosowanie sformalizowanych procedur i regulacji w zakresie wszystkich obszarów działalności bankowej, ryzyk bankowych, gospodarki majątkiem własnym,
 - 3) stosowanie wszelkich dostępnych środków w zakresie bezpieczeństwa informacyjnego,
 - 4) szkolenia i inne działania edukacyjne wobec pracowników i klientów ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego i bankowości elektronicznej,
 - 5) rzetelną identyfikację i ocenę zagrożeń na które narażony jest Bank związanych z ryzykiem operacyjnym w celu stworzenia bazy danych o stratach powstających wewnątrz Banku i w miarę możliwości o stratach zewnętrznych,
 - 6) ochronę ubezpieczeniową – od mienia, od zdarzeń losowych, od odpowiedzialności cywilnej,
 - 7) transfer ryzyka poprzez outsourcing,
 - 8) tworzenie planów awaryjnych na wypadek zakłóceń działalności.
5. Odnotowane zdarzenia i poniesione straty w 2019r. nie spowodowały wzrostu ekspozycji Banku na ryzyko operacyjne w związku z czym nie było konieczności tworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego. Powyższe zdarzenia nie spowodowały sytuacji, która mogłaby niekorzystnie wpłynąć na działalność Banku, stwarzając zagrożenia dla ciągłości działalności.
6. W 2019 roku w Banku nie wystąpiły istotne jednostkowo zdarzenia operacyjne, a całkowita wartość strat wynikała ze zróżnicowanych zdarzeń.
7. Podstawowe informacje i cele zarządzania ryzykiem operacyjnym, opis sposobu identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania ryzyka oraz rozwiązania organizacyjne w tym zakresie zawiera **ZAŁĄCZNIK NR 1** do niniejszej Informacji.

XIII. EKSPOZYCJE W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM.

1. Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank posiadał ekspozycje kapitałowe w całości zaklasyfikowane do portfela bankowego.
2. Bank zaangażował się w akcje Banku Zrzeszającego BPS S.A. w celu jego dokapitalizowania, akcje Centrum Finansowego Banku BPS S.A. oraz udziały w Spółdzielni System Ochrony Zrzeszenia BPS.
3. Bank stosował metody wyceny ekspozycji kapitałowych zgodnie z Ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2018r. poz. 395 z późn.zm.). Metody te zostały opisane w *Zasadach rachunkowości ABS Banku Spółdzielczego*. Zgodnie z obowiązującą regulacją udziały lub akcje w innych jednostkach oraz inne inwestycje zaliczone do aktywów trwałych wyceniane były według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.
4. Wartość bilansową instrumentów kapitałowych znajdujących się w portfelu Banku na dzień 31.12.2019r. przedstawia poniższa Tabela.

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Akcje Banku BPS S.A.	2 500 000
Akcje Centrum Finansowego Banku BPS S.A.	10 000
Udziały w Spółdzielni SOZ BPS	2 000
Razem zaangażowanie Banku w instrumenty kapitałowe	2 512 000

5. W 2019 roku Bank nie dokonał sprzedaży instrumentów finansowych. W związku z powyższym w Banku nie wystąpiły zrealizowane zyski lub straty z tytułu sprzedaży i likwidacji, ujęte w funduszach własnych.

XIV. EKSPOZYCJE NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCIOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM.

1. Bank 18.12.2019r. przyjął nowe zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej w ramach zatwierdzenia przez Zarząd nowej Instrukcji zarządzania ryzykiem stopy procentowej wdrażając wytyczne EBA/GL/2018/02 z 19.07.2018r. w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej z tyt. działalności zaliczanej do portfela bankowego
2. Zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej odnoszą się do wszystkich pozycji bilansowych i pozabilansowych Banku podatnych na zmiany stóp procentowych i obejmują trzy podstawowe rodzaje ryzyka stopy procentowej:
Ryzyko niedopasowania – zwane dalej ryzyko przeszacowania, ryzyko wynikające ze struktury terminowej pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych, którego źródłem są różnice w czasie dostosowania oprocentowania tych instrumentów. Obejmuje ono zmiany w strukturze terminowej stóp procentowych występujące w sposób spójny na krzywej dochodowości (ryzyko równoległe) lub w sposób zróżnicowany w poszczególnych okresach (ryzyko nierównoległe);
Ryzyko bazowe – ryzyko wynikające z wpływu względnych zmian stóp procentowych na pozycje wrażliwe na zmiany stóp procentowych, które mają podobne okresy zapadalności/wymagalności, ale są wyceniane według różnych indeksów stóp procentowych. Ryzyko bazowe wynika z niedoskonałej korelacji w dostosowaniu stóp procentowych uzyskiwanych i płaconych od różnych pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych.
Ryzyko opcji klienta – ryzyko wynikające z opcji (wbudowanych i jawnych) w przypadku, gdy Bank lub jego klient może zmienić poziom i terminy przepływów pieniężnych. Może to być ryzyko wynikające z:
 - a) pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w przypadku gdy posiadacz prawie na pewno skorzysta z opcji, o ile leży to w jego interesie finansowym (wbudowane lub jawne opcje automatyczne) – np. kredyty dające kredytobiorcy prawo spłaty przed terminem pozostałej części kredytu lub zmiany charakteru oprocentowania (stałe/zmienne), różnego typu instrumenty dłużne zawierające opcje typu *call* lub *put*, dające możliwość wcześniejszego wykupu instrumentu;
 - b) domyślnie wbudowanej elastyczności lub w ramach terminów dla pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w związku z czym zmiany stóp procentowych mogą wpływać na zmianę zachowania klienta (wbudowane ryzyko opcji behawioralnej klienta) – np. różnego typu depozyty bez oznaczonego terminu wymagalności, pozwalające deponentom wycofać swoje środki w dowolnym momencie, często bez żadnych kar.
3. Bank przyjmując skalę działalności i częstotliwość operacji w walutach obcych jako nieznaczącą monitoruje ryzyko stopy procentowej łącznie w złotych i walutach wymiennalnych. Dla analizy zmiany wartości ekonomicznej Banku stosuje się zasadę wskazaną w regulacjach nadzorczych.
4. Najważniejsza część ryzyka stopy procentowej w Banku związana jest z ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym, gdyż według obserwacji historycznych, w największym stopniu wpływa na poziom zmian wyniku odsetkowego.
5. Pomiar ryzyka stopy procentowej polega na:
 - 1) w ramach ryzyka przeszacowania i bazowego: porównaniu, metodą luki stopy procentowej, wielkości aktywów Banku przeszacowywanych w danym przedziale czasowym z wartością pasywów przeszacowywanych w tym samym przedziale czasowym, w podziale na poszczególne stopy referencyjne oraz wyliczaniu zmian wyniku odsetkowego w przyjętych okresach, na podstawie założonych zmian stóp procentowych,
 - 2) poza analizą opisaną w pkt 1, wyliczaniu zmian EVE, przy różnych scenariuszach zmian w zakresie krzywej dochodowości.
6. Pomiar ryzyka opcji klienta bada się na dwóch poziomach:
 - 1) w ramach opracowywania nowych produktów lub zmian w już obowiązujących regulacjach, tak by uniknąć zawierania zobowiązań zbyt ryzykownych dla Banku,
 - 2) poprzez analizę poziomu wykorzystywania opcji klienta, na podstawie zrywalności depozytów oraz spłat kredytów przed terminem umownym, i jego wpływu na zmianę wyniku odsetkowego oraz na zmianę wartości ekonomicznej kapitału oraz analizę depozytów o nieokreślonym terminie wymagalności / przeszacowania.W ramach Przeglądu zarządczego Etap 1 Bank dokonuje oceny istotności ryzyka opcji klienta gdzie w 2019r. roku uznał go za nieistotne.
Analizę depozytów o nieokreślonym terminie wymagalności / przeszacowania sporządza się raz w roku w ramach badania istotności ryzyka bądź częściej, gdy w ramach zarządzania ryzykiem płynności nastąpi przekroczenie limitów w zakresie stabilności depozytów.
7. Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:
 - 1) metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),

- 2) metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego (w tym testy warunków skrajnych),
 - 3) analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej,
 - 4) metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej Banku.
8. Dla potrzeb sporządzenia luki terminów przeszacowania przyjmuje się, że termin przeszacowania dla aktywów/ pasywów wrażliwych o stopie stałej jest równy terminowi ich zapadalności/ wymagalności, a termin przeszacowania dla aktywów/ pasywów wrażliwych o stopie zmiennej jest równy terminowi zmiany oprocentowania.
 9. W ramach pomiaru ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym przeprowadzane są testy warunków skrajnych mające na celu ustalenie wpływu nagłej i nieoczekiwanej zmiany poziomu stóp procentowych na wynik odsetkowy (w relacji do poziomu funduszy własnych) oraz testy w ramach wartości ekonomicznej Banku. Wyniki testów wykorzystywane są przy ocenie profilu ryzyka, w procesach bieżącego zarządzania ryzykiem, planowania, oceny adekwatności kapitałowej oraz weryfikacji poziomu limitów wewnętrznych.
 10. W zakresie ryzyka stopy procentowej wg stanu na 31.12.2019r. w okresach kwartalnych wykonywane są TWS:
 - 1) polegające na sprawdzeniu podatności dochodu odsetkowego Banku na ryzyko niespodziewanych zmian stóp procentowych w okresie 12 miesięcy od daty TWS w granicach:
 - a) 200 punktów bazowych w przypadku analizy luki terminów przeszacowania (wyłączając produkty oprocentowane poniżej 2% w ramach spadku stóp procentowych) ,
 - b) 35 punktów bazowych w przypadku analizy luki ryzyka bazowego (wyłączając produkty oprocentowane poniżej 1% w ramach spadku stóp procentowych),
 - 2) na poziom wartości ekonomicznej kapitału (EVE) wg następujących scenariuszy:
 - a) I szok - równoległy wzrost,
 - b) II szok - równoległy spadek,
 - c) III gwałtowniejszy szok - spadek stóp krótkoterminowych i wzrost stóp długoterminowych,
 - d) IV bardziej umiarkowany szok - wzrost stóp krótkoterminowych i spadek stóp długoterminowych,
 - e) V wzrost szoku - dla stóp krótkoterminowych,
 - f) VI spadek szoku - dla stóp krótkoterminowych,
 - g) wzrost o 200 p.b.,
 - h) spadek o 200 p.b.
 11. W celu sprawdzenia podatności dochodu odsetkowego Banku na ryzyko niespodziewanych zmian stóp referencyjnych z wyłączeniem testów warunków skrajnych, analizie poddane będą wielkości zmian stóp procentowych w granicach:

w okresach miesięcznych:

 - 1) o 100 punktów bazowych w przypadku analizy luki terminów przeszacowania wyłączając produkty oprocentowane poniżej 1% w ramach spadku stóp procentowych,
 - 2) o 10 punktów bazowych w przypadku analizy luki ryzyka bazowego wyłączając produkty oprocentowane poniżej 0,10% w ramach spadku stóp procentowych,
 - 3) o 50 punktów bazowych w przypadku analizy luki terminów przeszacowania wyłączając produkty oprocentowane poniżej 0,50% w ramach spadku stóp procentowych,
 - 4) o 25 punktów bazowych w przypadku analizy luki terminów przeszacowania wyłączając produkty oprocentowane poniżej 0,25% w ramach spadku stóp procentowych,

w okresach półrocznych:

 - 5) o 100 punktów bazowych w ramach stóp procentowych NBP, o 20 punktów bazowych w ramach stawek międzybankowych oraz zmianę pozostałych stóp o stawki wynikające ze zmiany stóp procentowych NBP i stawek międzybankowych. W ramach przeprowadzonej analizy w przypadku spadku stóp wyłącza się produkty oprocentowane poniżej 1% w grupie produktów NBP,
 - 6) o 50 punktów bazowych w ramach stóp procentowych NBP, o 10 punktów bazowych w ramach stawek międzybankowych oraz zmianę pozostałych stóp o stawki wynikające ze zmiany stóp procentowych NBP i stawek międzybankowych. W ramach przeprowadzonej analizy w przypadku spadku stóp wyłącza się produkty oprocentowane poniżej 0,5% w grupie produktów NBP,
 - 7) najbardziej prawdopodobnych i pesymistycznych sytuacji zmian stóp procentowych w sytuacji zmiany oprocentowania stawek referencyjnych przez RPP lub zmian oprocentowania produktów z oprocentowaniem uzależnionym od decyzji Banku bądź na polecenie Zarządu.
 12. W 2019 roku Bank narażony był na ryzyko niekorzystnej zmiany wyniku odsetkowego w przypadku spadku stóp procentowych. Na dzień 31.12.2019r. potencjalną negatywną zmianę wyniku odsetkowego w ramach stosowanych testów warunków skrajnych i scenariuszy przedstawiają poniższe tabele:

TWS w zakresie zmian dochodu odsetkowego w okresie 12 miesięcy		
Zmiana stóp procentowych	Zmiana dochodu odsetkowego w zł	Udział zmiany dochodu odsetkowego w funduszach własnych
RYZIKO PRZESZACOWANIA		
+ 200 pb	1 844 826	4,6%
- 200 pb	-3 678 588	9,2%
RYZIKO BAZOWE		
+ 35 pb	1 185 526	3,0%
- 35 pb	-1 289 879	3,2%

Scenariusze zmian dochodu odsetkowego w okresie 12 miesięcy		
Zmiana stóp procentowych	Zmiana dochodu odsetkowego w zł	Udział zmiany dochodu odsetkowego w funduszach własnych
RYZIKO PRZESZACOWANIA		
+ 100 pb	922 413	2,3%
+ 50 pb	461 206	1,2%
+ 25 pb	230 603	0,6%
- 25 pb	-572 863	1,4%
- 50 pb	-1 159 846	2,9%
- 100 pb	-2 378 213	5,9%
+ 100 pb NBP, +20 pb MB, + 15 pp Aktywa SB, +10 pp Pasywa SB	1 307 101	3,3%
+ 50 pb NBP, + 10 pb MB, + 7 pp Aktywa SB, + 5 pp Pasywa SB	651 902	1,6%
-50 pb NBP, -10 pb MB, - 7 pp Aktywa SB, - 5 pp Pasywa SB	-649 003	1,6%
- 100 pb NBP, -20 pb MB, - 15 pp Aktywa SB, -10 pp Pasywa SB	-1 300 906	3,3%
RYZIKO BAZOWE		
+ 10 pb	338 722	0,8%
- 10 pb	-367 632	0,9%

13. Test warunków skrajnych w zakresie wpływu nieoczekiwanej zmiany stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału (EVE) przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	EVE	Zmiana EVE	Zmiana EVE do Tier 1 /FW	Limit	Wykorzystanie limitu*
Scenariusz bazowy (brak zmian stóp)	36 268 846				
I szok równoległy wzrost	36 558 158	289 312	0,7%	15%	0,0%
II szok równoległy spadek	37 062 137	793 291	2,0%	15%	0,0%
III gwałtowniejszy szok (spadek stóp krótkoterminowych i wzrost stóp długoterminowych)	35 379 393	-889 454	2,3%	15%	15,0%

IV bardziej umiarkowany szok (wzrost stóp krótkoterminowych i spadek stóp długoterminowych)	37 390 695	1 121 849	2,8%	15%	0,0%
V wzrost szoku dla stóp krótkoterminowy	36 798 890	530 044	1,3%	15%	0,0%
VI spadek szoku dla stóp krótkoterminowy	35 375 024	-893 822	2,3%	15%	15,1%
Wzrost o 200 p.b.	36 517 375	248 529	0,6%	20%	0,0%
Spadek o 200 p.b.	37 329 540	1 060 694	2,7%	20%	0,0%

**Wykorzystanie limitu jest obliczane jedynie dla wariantu spadku wartości EVE w wyniku testu*

14. Test odwrócony na koniec 2019 roku wykazał, iż maksymalna zmiana stóp procentowych, przy której wynik finansowy nie będzie ujemny wynosi 1,59 pp.
15. Podstawowe informacje i cele zarządzania ryzykiem stopy procentowej, opis sposobu identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania ryzyka oraz rozwiązania organizacyjne w tym zakresie zawiera **ZAŁĄCZNIK NR 1** do niniejszej Informacji.

XV. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ.

1. W Banku nie został powołany komitet do spraw wynagrodzeń, ponieważ zgodnie z art. 9cb ust. 1 ustawy Prawo bankowe komitet do spraw wynagrodzeń działa w banku istotnym.
2. W zakresie polityki zmiennych składników wynagradzania w ABS Banku Spółdzielczym obowiązuje zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Polityka wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka ABS Banku Spółdzielczego. Polityka podlega przeglądowi nie rzadziej niż raz w roku przez Zespół ds. zgodności i kontroli wewnętrznej.
3. Polityka Banku w obszarze zmiennych składników pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na ryzyko Banku realizowana jest z uwzględnieniem zasady proporcjonalności jak również formy prawnej, w jakiej działa Bank, rozmiaru działalności, ryzyk związanych z prowadzoną działalnością, a także zakresu i stopnia złożoności działalności prowadzonej przez ABS Bank Spółdzielczy.
4. Przez osoby zajmujące stanowiska istotne w Banku rozumie się:
 - 1) Prezesa Zarządu
 - 2) Wiceprezesa Zarządu
 - 3) Członka Zarządu
 - 4) Głównego Księgowego
 - 5) Dyrektora ds. Obsługi Klienta Biznesowego Strategii i Rozwoju Sprzedaży
 - 6) Koordynatora Zespołu ds. zgodności i kontroli wewnętrznej.
5. Bank nie zalicza do pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku innych osób ponieważ:
 - 1) w Banku nie występuje „jednostka istotna” – Bank nie alokuje kapitału na jednostki organizacyjne. Bank prowadzi scentralizowany system zarządzania ryzykiem;
 - 2) w Banku nie powołano Komitetów Decyzyjnych;
 - 3) Bank posiada fundusze własne na poziomie poniżej 80 mln PLN, w związku z czym nie udziela kredytów wyższych niż 5 mln EUR;
 - 4) nowe produkty bankowe są zatwierdzane przez Zarząd Banku.
6. Bank dokonuje przeglądu zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących w Banku stanowiska istotne nie rzadziej niż raz w roku.
7. W oparciu o wyniki analizy zmiennych składników wynagrodzeń za 2019 rok nie stwierdzono przesłanek odroczenia zmiennych składników wynagrodzenia.
8. Wypłata zmiennych składników wynagrodzeń podlega odroczeniu zawsze gdy zostaną spełnione następujące warunki:
 - 1) miesięczne wynagrodzenie zmienne osób zajmujących w Banku stanowiska istotne jest wyższe niż 50% najwyższego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego brutto wypłaconego w Banku – odroczenie na poziomie 40%;

- 2) łączna kwota wynagrodzenia stałego i zmiennego osób zajmujących w Banku stanowiska istotne za dany kwartał jest wyższa niż 25 000 EUR oraz wynagrodzenie zmienne stanowi ponad 70% wynagrodzenia stałego – odroczenie na poziomie 60%.
9. Wypłata zmiennych składników wynagradzania następuje w oparciu o ocenę efektów pracy Członków Zarządu dokonaną przez Radę Nadzorczą w odniesieniu do następujących wskaźników:
- 1) zysk netto,
 - 2) zwrot z kapitału własnego (ROE),
 - 3) jakość portfela kredytowego,
 - 4) współczynnik wypłacalności
 - 5) wskaźnik płynności LCR
- Ocenie podlega stopień wykonania wymienionych wskaźników w odniesieniu do planu finansowego w poszczególnych latach podlegających ocenie oraz w stosunku do założeń przyjętych w Strategii Banku na dany okres.
10. Oceny efektów pracy pracownika, którego działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku, w odniesieniu do poziomu realizacji powierzonych mu obowiązków i celów wynikających z pełnionych funkcji, dokonuje Zarząd Banku.
11. W odniesieniu do zagregowanych informacji ilościowych informacja ABS Banku Spółdzielczego jest negatywna.
12. W 2019 roku żadna z osób zajmujących w Banku stanowiska istotne nie otrzymała wynagrodzenia w wysokości co najmniej 1 mln EUR.

XVI. DŹWIGNIA FINANSOWA.

1. Wskaźnik dźwigni – „dźwignia finansowa” oznacza względną – w stosunku do funduszy własnych Banku – wielkość posiadanych przez Bank aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku.
2. Na 31.12.2019r. wskaźnik dźwigni finansowej wyliczono zgodnie z CRR art. 499 ust. 1 lit. a, gdzie kapitał TIER I ustalono zgodnie z definicją ostateczną tzn. po zakończeniu okresu przejściowego, który ukształtował się na poziomie 9,00%.
3. Podział miary ekspozycji całkowitej stosowanej do obliczania wskaźnika dźwigni na 31.12.2019r. prezentują poniższe tabela.

Podział miary ekspozycji całkowitej stosowanej do obliczania wskaźnika dźwigni		
Ekspozycja	Wartość	
Inne pozycje pozabilansowe	12 932 793	
Inne aktywa	438 903 841	
wartość aktywów odliczonych przy wyznaczaniu kapitału Tier 1	-306 661	
Razem	451 529 973	
Podział miary ekspozycji całkowitej stosowanej do obliczania wskaźnika dźwigni: Inne aktywa		
Inne aktywa	Ekspozycja wskaźnika dźwigni	Aktywa ważone ryzykiem
Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	85 250 696	2 449 263
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których NIE traktuje się jak państwa	10 470 027	2 119 944
Institucje	113 728 847	927 564
Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	119 745 738	96 559 541
Ekspozycje detaliczne	16 480 026	12 360 020
Przedsiębiorstwa	60 423 891	46 144 089
Pozostałe ekspozycje	13 239 128	8 685 084
Niewykonanie zobowiązania	6 939 356	6 961 388

Podział miary ekspozycji całkowitej stosowanej do obliczania wskaźnika dźwigni: Pozabilans

Pozycje pozabilansowe	Ekspozycje wskaźnika dźwigni
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 20 % zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	3 975 576
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 50 % zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	6 993 708
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 100 % zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	1 963 509

4. Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej analizowane jest w ramach monitorowania wskaźnika dźwigni finansowej. Określono jego pożądany poziom ustalając odpowiednie limity. Wskaźnik mieścił się w przyjętym limicie tj. max 10% min 5%.
5. Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej w tym wyznaczanie wskaźnika dźwigni finansowej reguluje Strategia zarządzania ryzykami na lata 2016-2020, Polityka zarządzania ryzykiem kapitałowym na lata 2016-2020 oraz Instrukcja zarządzania kapitałem. Wskaźnik dźwigni finansowej monitorowany jest kwartalnie w ramach ryzyka kapitałowego. W ramach Przeglądu zarządczego Etap 1 Bank dokonuje oceny istotności ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej gdzie w 2019r. roku uznał go za nieistotne.
6. W 2019 roku w Banku zmiany wskaźnika dźwigni finansowej w zależały od zmian funduszy Tier I i od zmian sumy aktywów i pozabilansu.

XVII. STOSOWANIE TECHNIK OGRANICZENIA RYZYKA KREDYTOWEGO.

1. Bank w 2019 roku nie stosował technik ograniczania ryzyka kredytowego.
2. Bank wykorzystuje w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym zasady pomniejszania podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Bank przyjmuje zabezpieczenia zgodnie z Instrukcją prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w ABS Banku Spółdzielczym.
3. Bank stosuje standardowe formy zabezpieczeń przyjmując zasadę iż stosowanie ich nie skutkuje istotnością ryzyka rezydualnego.
4. Zabezpieczenie wierzytelności ma na celu zapewnienie zwrotu należności Banku w razie gdyby dłużnik nie wywiązał się w terminie z warunków umowy.
5. Bank ustala formę zabezpieczenia w porozumieniu z wnioskodawcą biorąc pod uwagę typowe oraz indywidualne ryzyko związane z zawarciem umowy, w tym:
 - 1) ryzyko branży,
 - 2) sytuację finansową i gospodarczą wnioskodawcy,
 - 3) status prawny wnioskodawcy,
 - 4) przebieg dotychczasowej współpracy z Bankiem lub opinie banków, z którymi wnioskodawca dotychczas współpracował,
 - 5) rodzaj i wysokość wierzytelności oraz okres kredytowania,
 - 6) cechy danego zabezpieczenia, w szczególności:
 - realną możliwość zaspokojenia roszczeń Banku z ustanowionego zabezpieczenia w możliwie najkrótszym czasie z przyjętego zabezpieczenia,
 - płynność zabezpieczenia,
 - istniejące już obciążenia na rzeczy mającej stanowić przedmiot zabezpieczenia,
 - możliwość pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych na należności Banku, na zasadach określonych w przepisach w sprawie tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz w aktualnych przepisach wewnętrznych Banku w tym zakresie,
 - możliwość uwzględnienia w rachunku wymogów kapitałowych efektu redukcji ryzyka kredytowego w wyniku przyjętych zabezpieczeń, spełniających kryteria określone w obowiązujących w Banku regulacjach.
6. Przyjmuje się wyłącznie zabezpieczenia, których termin rozliczenia względem zabezpieczanej ekspozycji jest taki sam lub dłuższy niż termin tej ekspozycji.
7. Podstawową formę zabezpieczenia kredytu stanowią:
 - 1) weksel in blanco;
 - 2) depozyt bankowy;
 - 3) kaucja pieniężna;
 - 4) blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym;
 - 5) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym;
 - 6) poręczenie według prawa cywilnego;

- 7) poręczenie wekslowe;
 - 8) gwarancja;
 - 9) przelew wierzytelności na zabezpieczenie;
 - 10) cesja praw z umów ubezpieczenia;
 - 11) przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do gatunku/przeniesienie własności;
 - 12) przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do tożsamości/ przeniesienie własności;
 - 13) zastaw rejestrowy;
 - 14) zastaw zwykły;
 - 15) zastaw finansowy;
 - 16) hipoteka;
 - 17) akt notarialny, w którym dłużnik poddaje się egzekucji w formie aktu notarialnego na podstawie art. 777 Kodeksu Postępowania Cywilnego;
 - 18) przystąpienie do długu;
 - 19) przejęcie długu.
8. Bank nie udziela kredytów niezabezpieczonych. Podstawowymi formami zabezpieczenia, ustanawianymi obowiązkowo w Banku są:
- 1) weksel własny in blanco,
 - 2) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym w Banku, gdy dłużnik posiada rachunek bankowy, o ile nie narusza to zawartych wcześniej przez dłużnika umów.
9. Szczególnej ocenie podlegają ekspozycje zabezpieczone hipotecznie. Bank bada poziom wskaźnika LTV przed podjęciem decyzji o udzieleniu kredytu oraz monitoruje jego poziom w trakcie trwania umowy kredytu z częstotliwością określoną w procedurach.
10. Bank monitoruje zmiany zachodzące na rynku nieruchomości i ograniczenia prawno-ekonomiczne mogące mieć wpływ na rzeczywistą możliwość zaspokojenia się Banku z przedmiotu zabezpieczenia oraz dokonuje przeglądu wartości zabezpieczeń, przy uwzględnieniu posiadanego doświadczenia oraz w oparciu o informacje uzyskane z zewnętrznych i własnych baz danych.
11. Strukturę zaangażowania Banku (wartość nominalna bilansowa i pozabilansowa bez odsetek ekspozycji kredytowych) w poszczególnych rodzajach zabezpieczeń według stanu na dzień 31.12.2019 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Rodzaj zabezpieczenia	Wartość w zł
1.	Weksel własny in blanco lub poręczenie wg prawa wekslowego	57 840 812
2.	Poręczenie wg prawa cywilnego oraz przystąpienie do długu	19 044 079
3.	Przewłaszczenie rzeczy ruchomych	15 948 347
4.	Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	45 737 999
5.	Hipoteka na nieruchomości komercyjnej i pozostałej	95 682 446
7.	Zastaw rejestrowy	13 552 362
8.	Cesja praw z umów ubezpieczenia	676 729
9.	Inne zabezpieczenia	797 526
10.	Ekspozycje niezabezpieczone	1 538 617
	Razem zaangażowanie	250 818 918

Zatwierdził:

Zarząd ABS Banku Spółdzielczego

Uchwałą Nr 18/VII/2020 w dniu 14.07.2020r.

Sporządził: Zespół Ryzyk, Analiz i Planowania: Elżbieta Leśniak

Częstkowe informacje sporządził:

Główny Księgowy: Daria Bądek; Zespół Organizacyjno Administracyjny: Aneta Rajda

Zweryfikował: Zespół ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej: Teresa Bodek

1. STRUKTURA INFORMACYJNA (ORGANIZACYJNA) ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.

Proces zarządzania ryzykiem w Banku obejmuje następujące działania: gromadzenie informacji, identyfikację i ocenę ryzyka, limitowanie, ryzyka pomiar i monitorowanie ryzyka, raportowanie, stosowanie narzędzi redukcji ryzyka (działania zapobiegawcze) oraz przegląd i weryfikację procedur.

Podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka reguluje Strategia zarządzania ryzykami oraz dla ryzyk istotnych Polityki i Instrukcje.

Ryzykom nie istotnym określono cele strategiczne w ramach Strategii zarządzania ryzykami w ABS Banku Spółdzielczym na lata 2016-2020, oraz opracowano procedury badania ich istotności a także metody szacowania dodatkowego wymogu kapitałowego opisane w Procedurze wewnętrzny proces oceny adekwatności kapitałowej ABS Banku Spółdzielczego.

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku.

Proces zarządzania ryzykiem w Banku jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach:

- 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w ramach działalności operacyjnej Banku;
- 2) na drugi poziom składa się zarządzanie ryzykiem na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach i komórkach organizacyjnych oraz stanowisku do spraw zgodności, w ramach funkcjonującego w Banku Pionu organizacji i nadzoru;
- 3) na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego.

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą więc :

- 1) Rada Nadzorcza,
- 2) Zarząd,
- 3) Audyt wewnętrzny,
- 4) Pion Organizacji i Nadzoru nadzorowany przez Prezesa Zarządu w ramach:
 - Zespołu Organizacyjno – Administracyjny,
 - Zespołu ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej,
 - Stanowisko Weryfikatora Kredytów,
 - Zespołu ds. Ryzyka Kredytowego i Wierzytelności Trudnych,
 - Zespołu Zarządzania Ryzykami i Analiz (nowa nazwa Zespołu – Zespół Ryzyk, Analiz i Planowania),
- 5) Komitet Zarządzania Ryzykami,
- 6) Pozostałe komórki organizacyjne Centrali,
- 7) Jednostki organizacyjne Banku.

Zadania poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem :

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów strategii i procedur szacowania kapitału wewnętrznego i utrzymywania poziomu funduszy własnych na poziomie nie niższym niż oszacowany kapitał wewnętrzny Banku, polityki wynagrodzeń oraz procedur anonimowego zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących w banku procedur i standardów etycznych oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu w szczególności poprzez :

- 1) wybieranie członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 2) zatwierdzanie przyjętych przez Zarząd strategii Banku, strategii i polityk zarządzania ryzykami oraz zasad szacowania kapitału wewnętrznego;
- 3) zatwierdzenie apetytu i poziomu tolerancji na ryzyka oraz monitorowanie ich przestrzegania;
- 4) zatwierdzenie przyjętych przez Zarząd polityk w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyk oraz monitorowanie ich wdrożenia;
- 5) monitorowanie skuteczność czynności wykonywanych przez członków zarządu w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania ryzykami;
- 6) nadzorowanie procesu zarządzania ryzykiem na podstawie cyklicznych raportów ryzyka oraz corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, szacowania kapitału wewnętrznego, utrzymywania poziomu funduszy własnych na poziomie nie niższym

niż oszacowany kapitał wewnętrzny i dokonywania przeglądów strategii i procedur szacowania kapitału wewnętrznego, polityki wynagrodzeń oraz procedur anonimowego zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących w banku procedur i standardów etycznych w szczególności przez:

- 1) zapewnienie struktury organizacyjnej dostosowanej do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka i umożliwiającej skuteczne wykonywanie zadań;
- 2) opracowanie i przyjęcie strategii Banku oraz strategii zarządzania ryzykami, zapewnienie spójności tych strategii oraz określenie bieżącą i przyszłą gotowości Banku do podejmowania ryzyka;
- 3) opracowanie i akceptowanie polityk oraz wdrożenie procedur na podstawie których funkcjonuje w Banku system zarządzania ryzykami;
- 4) monitorowanie wielkości i profilu ryzyka Banku oraz przestrzegania polityk i procedur;
- 5) ustanowienie odpowiednich zasad raportowania, w tym zasad raportowania zarządu do rady nadzorczej;
- 6) zapewnienie przejrzystości działań banku, przyjęcie i wprowadzenie zasad polityki informacyjnej oraz zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa;
- 7) wprowadzanie niezbędnych korekt i udoskonaleń systemu zarządzania ryzykami, w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania.

Zespół ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej w ramach drugiego poziomu zarządzania ryzykami ma za zadanie kontrolę ryzyka i ocenę sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem, dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem obowiązujących w Banku. W związku z uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS funkcje audytu wewnętrznego w ramach trzeciego poziomu zarządzania ryzykami na mocy umowy Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS sprawowane są przez Departament Audytu Systemu Ochrony.

Pion Organizacji i Nadzoru realizujący funkcje drugiego poziomu zarządzania ryzykami w ramach powołanych do tego celu komórek/stanowisk organizacyjnych wskazanych powyżej, nadzorowany przez Prezesa Zarządu w ramach zarządzania ryzykiem istotnym w działalności Banku. W zakresie zadań związanych z nadzorem nad zarządzaniem ryzykiem istotnym, Prezes Zarządu odpowiada za funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem w obrębie całego Banku, w tym za funkcjonowanie systemu informacji zarządczej w zakresie ryzyka w całym Banku. Pion Organizacji i Nadzoru odpowiada za:

- 1) identyfikację czynników i źródeł ryzyka;
- 2) identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
- 3) pomiar, ocenę oraz cykliczne monitorowanie i raportowanie poziomu ryzyka;
- 4) pomiar, ocenę, monitorowanie i raportowanie adekwatności kapitałowej;
- 5) monitorowanie i raportowanie przestrzegania zatwierdzonego apetytu i poziomu tolerancji na ryzyko, norm nadzorczych oraz limitów wewnętrznych, odnotowanych przekroczeń i odstępstw,
- 6) przygotowywanie rekomendacji dla Zarządu Banku dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka;
- 7) tworzenie przepisów wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową;
- 8) sprawne odzyskiwanie wierzytelności trudnych klientów oraz zwiększanie efektywności tych działań;
- 9) ocenę i weryfikację poziomu oszacowań ryzyka kredytowego dla pojedynczych zaangażowani kredytowych, które ze względu skalę ekspozycji, segment klienta lub poziom ryzyka wymagają niezależnej oceny.

Komitet Zarządzania Ryzykami, który funkcjonuje w ramach drugiego poziomu zarządzania jako organ opiniodawczy. Jego zadaniem jest opiniowanie projektów strategii rozwoju oraz strategii i polityk funkcjonujących w ramach systemu zarządzania ryzykiem w Banku, założeń do budowy planów finansowych oraz sytuacji ekonomicznej i bezpieczeństwa finansowego Banku, planowanych i podejmowanych działań oraz zaistniałych zdarzeń mających istotny wpływ na wysokość współczynników kapitałowych, norm płynności oraz rentowności działania w tym wielkości i strukturę aktywów pracujących, pasywów kosztowych.

W ramach pierwszego poziomu zarządzania w którym uczestniczą:

- 1) **Pozostałe komórki organizacyjne** Centrali które wykonują czynności operacyjne, rozliczeniowe i uczestniczą w procesie zarządzania ryzykami bankowymi w ramach realizacji powierzonych celów strategicznych, zadań wskazanych w odrębnych procedurach zarządzania ryzykami.
- 2) **Jednostki organizacyjne Banku**, które prowadzą działania operacyjne w ramach zadań i kompetencji delegowanych w regulaminie organizacyjnym, realizują i odrębnych procedurach dotyczących prowadzonej działalności biznesowej i zarządzania poszczególnymi ryzykami.

2. RYZYKO KREDYTOWE.

Cel strategiczny i proces zarządzania ryzykiem.

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko potencjalnej straty z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez klienta lub kontrahenta.

Celem strategicznym Banku w zakresie zarządzania **ryzykiem kredytowym** jest utrzymanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i wartości portfela kredytowego równocześnie cechującego się jak najwyższą dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych. W celu osiągnięcia długofalowych zamierzeń w zakresie ryzyka kredytowego, w Banku szczególnemu badaniu poddaje się ekspozycje kredytowe o terminach zapadalności powyżej 10 lat, ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipoteką oraz detaliczne ekspozycje kredytowe.

System zarządzania ryzykiem kredytowym obejmuje następujące obszary: ryzyko kredytowe, ryzyko koncentracji, ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych i ryzyko rezydualne w odniesieniu do stosowanych zabezpieczeń. W odniesieniu do powyższych obszarów Bank posiada pisemne procedury oraz zasady raportowania w ramach obowiązującego systemu informacji zarządczej.

Celem w zakresie zarządzania **ryzykiem koncentracji** jest dywersyfikacja i zminimalizowanie poziomu ryzyka poprzez zapewnienie przestrzegania zewnętrznych limitów koncentracji, optymalizację systemu limitów ograniczających ryzyko oraz efektywną strukturę organizacyjną.

Celem zarządzania **ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie** w Banku jest zapewnienie bezpiecznej działalności Banku poprzez stałe monitorowanie portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ze szczególnym uwzględnieniem procedur zapewniających spełnienie wymogów aktów normatywnych Banku i przepisów prawa powszechnego.

Celem zarządzania **ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych** w Banku jest zapewnienie bezpiecznej działalności Banku, poprzez stałe monitorowanie portfela detalicznych ekspozycji kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem procedur zapewniających spełnienie wymogów przepisów wewnętrznych Banku i przepisów prawa powszechnego.

Celem w zakresie zarządzania **ryzykiem rezydualnym** jest eliminowanie ryzyka związanego ze skutecznością stosowanych form zabezpieczeń kredytowych poprzez sformalizowane procedury oceny, ustawiania i monitorowania zabezpieczeń.

Aktywna działalność kredytowa Banku ma bezpośredni wpływ zarówno na poziom tworzonych rezerw celowych, jak i na poziom kapitałów własnych Banku, niezbędnych do pokrycia nieoczekiwanych strat kredytowych. Ryzyko kredytowe, z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, jest ryzykiem, które w sposób istotny wpływa na działalność Banku.

Do podstawowych czynników wpływających na poziom ryzyka kredytowego należą:

- 1) dywersyfikacja rodzajów kredytów,
- 2) dywersyfikacja kredytów gospodarczych między różne branże,
- 3) rodzaje i wysokość zabezpieczeń,
- 4) stosowane standardy kredytowe.

Struktura organizacyjna.

Ryzyko kredytowe w tym koncentracji, detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie nadzoruje Prezes Zarządu, a w zakresie prowadzonej działalności sprzedażowej nadzór ten sprawuje Wiceprezes Zarządu ds. handlowych.

Struktura organizacyjna Banku zapewnia rozdzielenie funkcji:

- 1) sprzedaży,
- 2) akceptacji ryzyka,
- 3) monitorowania i kontroli ryzyka ekspozycji kredytowych.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym poza organami i komórkami wskazanymi w punkcie 1, uczestniczą następujące komórki organizacyjne:

- 1) **Zespół ds. Monitoringu, Klasyfikacji Należności Kredytowych i Administracji Produktów Bankowych** - komórka organizacyjna zajmująca się monitoringiem, klasyfikacją należności kredytowych i administracją kredytów. Dokonuje monitoringu należności i zabezpieczeń zgodnie z wewnętrznymi regulacjami. Jest odpowiedzialny za funkcjonowanie klasyfikacji należności wg kryterium terminowości w ramach automatycznego procesu w systemie finansowo-księgowym;
- 2) **Zespół Rozwoju Aplikacji, Produktów Bankowych i Marketingu** - w ramach pierwszego poziomu zarządzania ryzykami opracowuje i modyfikuje regulacje produktowe z uwzględnieniem zgodności z założeniami strategii

i polityki zarządzania ryzykami oraz dostosowuje plany sprzedażowe w tym kredytów do poziomu ryzyka portfela tych ekspozycji.

- 3) **Dyrektorzy / Kierownicy jednostek organizacyjnych** dokonują kontroli funkcjonalnych oraz sprawują nadzór nad jakością portfela kredytowego, prawidłowością zawieranych transakcji oraz poprawnością i terminowością monitoringu.
- 4) **Wszyscy pracownicy Banku** mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem kredytowym oraz realizacji założeń polityki kredytowej Banku w zakresie swoich obowiązków.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie i detalicznych ekspozycji kredytowych odbywa się w ramach struktury organizacyjnej przewidzianej dla zarządzania ryzykiem kredytowym.

Raportowanie i pomiar ryzyka.

Identyfikacja i pomiar ryzyka kredytowego w Banku odbywa się na etapie zarządzania ryzykiem zarówno w odniesieniu do pojedynczej transakcji jak i do całego portfela kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczego kredytu obejmuje:

- 1) identyfikację i pomiar ryzyka na etapie rozpatrywania wniosku w oparciu o badanie zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu w tym z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorcy oraz ocenie wartości i efektywności proponowanych zabezpieczeń, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku;
- 2) przeprowadzenie oceny jakościowej kredytobiorcy i oceny zabezpieczeń w oparciu o informacje dostępne w ramach systemów wymiany danych (np. BIK, KR D, AMRON);
- 3) poddawanie ekspozycji istotnych z punktu widzenia prowadzonej działalności biznesowej dodatkowej weryfikacji przez wyspecjalizowane komórki organizacyjne, niezależnie od oceny jednostek sprzedażowych;
- 4) stosowanie adekwatnych w stosunku do skali ryzyka ekspozycji, poziomów decyzyjnych (w zależności od kwoty ekspozycji jak i łącznego zaangażowania) zgodnie z udzielonymi uprawnieniami w ramach obowiązujących regulacji wewnętrznych;
- 5) przestrzeganie ustalonych limitów w szczególności w odniesieniu do produktów, branż, grup klientów, zabezpieczeń, koncentracji, długości okresu umowy itp.,
- 6) prowadzenie systematycznego monitoringu kredytowego, którego celem jest przewidywanie możliwości wystąpienia straty i jej ograniczanie jak również wczesna identyfikacja zagrożeń i podjęcie stosownych działań naprawczych zgodnie z wewnętrznymi regulacjami Banku;
- 7) dokonywanie cyklicznych przeglądów ekspozycji kredytowych oraz tworzeniu adekwatnego poziomu rezerw celowych w oparciu o aktualne regulacje;
- 8) prawidłowe i skuteczne prowadzenie windykacji i nadzoru nad trudnymi kredytami,
- 9) prowadzenie efektywnej kontroli działalności kredytowej w szczególności kontroli funkcjonalnej i instytucjonalnej.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego (portfela) przeprowadzane jest za pomocą:

- 1) skutecznych mechanizmów kontroli ryzyka kredytowego obejmujących system limitów wewnętrznych i zewnętrznych obejmujących m. in. struktury produktów, grup klientów i wielkości ich zaangażowania, branż, długości okresów kredytowania;
- 2) przeprowadzanych testów warunków skrajnych dla ryzyka kredytowego i ryzyka koncentracji zarówno w odniesieniu do pojedynczej transakcji jak i portfela kredytowego;
- 3) cyklicznych przeglądów limitów i założeń testów warunków skrajnych
- 4) monitorowania ekspozycji zagrożonych, ich struktury i czynników ryzyka z nimi związanych,
- 5) monitorowania rynku nieruchomości z wykorzystaniem zewnętrznych i wewnętrznych baz danych o cenach nieruchomości, jako wiodącego zabezpieczenia kredytów w Banku;
- 6) przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych polegających w szczególności na:
 - organizacji bezpiecznych systemów podejmowania decyzji kredytowych,
 - prawidłowym przepływie informacji w ramach systemu informacji zarządczej
 - odpowiednim doborze i szkoleniu kadr,
 - nadzorze nad działalnością kredytową.

Raportowanie ryzyka kredytowego obejmującego ryzyko koncentracji, ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie i ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych odbywa się w ramach systemu informacji zarządczej w cyklach:

- 1) miesięcznych lub kwartalnych do Zarządu Banku
- 2) kwartalnych do Rady Nadzorczej;

3) rocznie w odniesieniu do wskazanych obszarów np. analiza ryzyka rezydualnego, testy warunków skrajnych dla ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie i ekspozycji detalicznych.

Szczegółowy zakres informacji, ich terminarz oraz odbiorców precyzuje zał. nr 1 Instrukcji sporządzania informacji zarządczej.

Stosowane metody zabezpieczeń i ograniczania ryzyka.

Bank zabezpiecza i ogranicza ryzyko kredytowe poprzez opracowywanie i stosowanie: odpowiednich procedur wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym odpowiednia struktura organizacyjna (wraz z procesem decyzyjnym); systemu limitowania; przyjętej metodyki oceny zdolności kredytowej, procesu monitorowania jakości ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń.

Stosowane, monitorowane i raportowane limity wewnętrzne służą zapewnieniu właściwego poziomu ryzyka kredytowego w Banku i stanowią system ostrzegania przed zmianami profilu ryzyka Banku.

Ocena skuteczności stosowanych metod zarządzania ryzykiem przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych.

Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe, tworzone w ścisłej korelacji z rozpoznanym ryzykiem. Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

Istotnym elementem ograniczania ryzyka kredytowego jest stosowanie prawnych form zabezpieczenia kredytów. Wysokość i rodzaj zabezpieczenia zależą od poziomu ryzyka kredytowego transakcji.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym podlega kontroli funkcjonalnej i kontroli instytucjonalnej zgodnie z procedurami wewnętrznymi.

3. RYZYKO KONCENTRACJI.

Cel strategiczny i proces zarządzania ryzykiem.

Ryzyko koncentracji jest to ryzyko poniesienia strat w wyniku nie wykonania zobowiązania/zobowiązań przez pojedyncze podmioty/grupy podmiotów powiązanych organizacyjnie, kapitałowo lub w przypadku których prawdopodobieństwo nie wykonania zobowiązania jest zależne od wspólnych czynników, związane ze zbyt dużym zaangażowaniem Banku w ekspozycje wobec tych podmiotów/grup podmiotów. Ryzyko to rozpatrywane jest w odniesieniu do koncentracji zaangażowań w tym dużych zaangażowań, koncentracji zaangażowań kapitałowych, koncentracji tego samego sektora gospodarczego (branża/PKD), tego samego region geograficznego (województwo), tego samego instrumentu finansowego (produkt), tego samego rodzaju zabezpieczenia kredytowego.

Celem w zakresie zarządzania ryzykiem koncentracji jest dywersyfikacja i zminimalizowanie poziomu ryzyka poprzez zapewnienie przestrzegania zewnętrznych limitów koncentracji, optymalizację systemu limitów ograniczających ryzyko oraz efektywną strukturę organizacyjną.

Raportowanie i pomiar ryzyka.

Bank stosuje, monitoruje limity wewnętrzne wobec powyższych zaangażowań kredytowych.

W ramach badania koncentracji zaangażowań w tym dużych zaangażowań i zaangażowań kapitałowych Bank stosuje zapisy regulacji nadzorczych dot. adekwatności kapitałowej banków, koncentracji zaangażowań oraz monitorowania koncentracji zaangażowań.

W zakresie ryzyka koncentracji zaangażowania wobec tego samego sektora gospodarczego, produktu, rodzaju zabezpieczenia i regionu geograficznego Bank dokonał oceny istotności i uznał ryzyko za nieistotne w ramach przeliczenia dodatkowego wymogu kapitałowego.

Bank w celu ograniczania ryzyka zaangażowań przestrzega następujących limitów koncentracji:

- 1) limity zewnętrzne - wynikające z przepisów nadzorczych,
- 2) limity wewnętrzne Banku – wewnętrzny poziom limitów koncentracji ustalonych przez Bank. Limity te nie mogą przekraczać wysokości limitów zewnętrznych,

Ryzyko koncentracji raportowane jest w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym.

Struktura organizacyjna.

W systemie zarządzania ryzykiem koncentracji uczestniczą organy, komórki i jednostki organizacyjne Banku określone w ramach ryzyka kredytowego.

Ponadto za przestrzeganie limitów koncentracji zaangażowań w szczególności odpowiedzialny jest:

- 1) Główny Księgowy,
- 2) Zespół ds. Ryzyka Kredytowego i Wierzytelności Trudnych,

3) Zespół Ryzyk, Analiz i Palnowania.

Stosowane metody zabezpieczeń i ograniczania ryzyka.

Bank zabezpiecza i ogranicza ryzyko koncentracji poprzez opracowywanie i stosowanie: odpowiednich procedur wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym oraz ryzykiem koncentracji, systemu limitowania oraz przyjętych zasad udzielania kredytów.

Stosowane, monitorowane i raportowane limity wewnętrzne służą zapewnieniu właściwego poziomu ryzyka koncentracji Banku i stanowią system ostrzegania przed zmianami profilu ryzyka Banku.

Ocena skuteczności stosowanych metod zarządzania ryzykiem przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych.

Zarządzanie ryzykiem koncentracji podlega kontroli funkcjonalnej i kontroli instytucjonalnej zgodnie z procedurami wewnętrznymi.

4. RYZYKO WALUTOWE.

Cel strategiczny i proces zarządzania ryzykiem.

Ryzyko walutowe to ryzyko niekorzystnych zmian kursów walut obcych w stosunku do PLN, prowadzących do powstania znacznych strat w przypadku otwartych pozycji w walutach obcych. Zmienność kursów walut związana jest z czynnikami całkowicie niezależnymi od Banku.

Celem w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym jest dążenie do pełnego zaspokojenia potrzeb finansowych klientów w zakresie obsługi dewizowej, stałe zwiększanie przychodów z tytułu wymiany przy zachowaniu skali działalności dewizowej na poziomie nieistotnym tj. max 5 % sumy bilansowej.

Raportowanie i pomiar ryzyka.

Pomiar ryzyka walutowego odbywa się poprzez:

- 1) Pomiar pozycji walutowych (całkowitej, indywidualnych),
- 2) Analizę struktury aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych ,
- 3) Analizę kursów walutowych,
- 4) Testy warunków skrajnych.

Jako miarę poziomu ryzyka walutowego przyjmuje się wielkość pozycji otwartej w danej walucie wyrażonej w tej walucie i w złotych.

Dla potrzeb kontroli poziomu ryzyka walutowego Bank wyznaczył w 2019r. limity dla:

- 1) pozycji walutowej całkowitej,
- 2) pozycji walutowej indywidualnej netto dla poszczególnych walut,
- 3) max prawdopodobnych strat z tyt. otwartych pozycji walutowych przy założeniu zmian poziomu kursów walutowych.

W Banku do zarządzania niedopasowaniem aktywów i pasywów walutowych stosuje się transakcje rynkowe dostępne za pośrednictwem Banku Zrzeszającego lub innych banków spółdzielczych.

Raportowanie ryzyka walutowego odbywa się w ramach systemu informacji zarządczej w cyklach:

- 1) miesięcznych do Zarządu Banku
- 2) kwartalnych do Rady Nadzorczej.

Ponadto dziennie bada się poziom pozycji walutowej Banku, gdzie raport agregowany i generowany jest w systemie NOVUM Bank Enterprise w aplikacji Analiza ryzyko rynkowe pozycje walutowe Banku.

Szczegółowy zakres informacji, ich terminarz oraz odbiorców precyzuje zał. nr 1 Instrukcji sporządzania informacji zarządczej.

Struktura organizacyjna.

Prezes Zarządu nadzoruje ryzyko walutowe.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym poza organami i komórkami wskazanymi w punkcie 1, uczestniczą następujące komórki organizacyjne:

Zespół Finansowo – Księgowy:

- 1) sporządza przekazy dewizowe i rozlicza transakcje zawarte przez jednostki organizacyjne Banku,
- 2) sporządza przekazy i rozlicza transakcje dewizowe własne Banku,
- 3) rozlicza operacje walutowe uznające i obciążające rachunek Nostro Banku w Banku obsługującym.
- 4) dokonuje analizy zgodności stanu salda na rachunkach Nostro Banku poprzez:
 - a) kontrolę bilansu walutowego,

- b) weryfikację zgodności stanów rachunków Nostro z wyciągami otrzymywanymi z banku obsługującego,
- 5) składa i ewidencjonuje reklamacje w Banku obsługującym w przypadku niezgodności stanów z wyciągami z rachunków Nostro,
 - 6) sporządza w okresach kwartalnych raport z zagospodarowania środków dewizowych,
 - 7) przygotowuje aktualizację procedur dot. realizacji transakcji walutowych i operacji dokumentowanych.

Upoważniony pracownik Banku:

- 1) dokonuje bieżącej oceny pozycji walutowej i zarządza ryzykiem kursowym występującym w Banku w trakcie dnia roboczego,
- 2) zawiera transakcje obciążone ryzykiem walutowym z klientami Banku,
- 3) zawiera transakcje domykania pozycji walutowej Banku,
- 4) przeprowadza negocjacje kursów walutowych w zakresie w/w transakcji.

Główny Księgowy:

- 1) odpowiada za sporządzanie obowiązkowej sprawozdawczości walutowej za Bank,
- 2) odpowiada za korespondencję wyjaśniającą w przypadku zaistnienia rozbieżności ewidencji stanów rachunków Nostro Banku z wyciągami z tych rachunków otrzymanymi z Banku obsługującego,
- 3) odpowiada za terminową aktualizację procedur dot. transakcji walutowych.

Stosowane metody zabezpieczeń i ograniczania ryzyka.

Bank zabezpiecza się przed ryzykiem walutowym poprzez zamykanie otwartych pozycji walutowych z racji niestabilności rynku walutowego.

Ponadto ogranicza ryzyko walutowe poprzez opracowywanie i stosowanie odpowiednich procedur wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem walutowym oraz systemu limitowania.

Bank nie planuje prowadzenia działalności w zakresie operacji walutowych na szeroką skalę ani też świadomie nie będzie podejmować ryzyka spekulacyjnego. Działalność dewizowa prowadzona jest w zakresie otwierania i prowadzenia rachunków walutowych, przeprowadzania rozliczeń w walutach obcych, transakcji skupu/sprzedaży walut, operacji dokumentowych i czekowych.

Ocena skuteczności stosowanych metod zarządzania ryzykiem przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych.

Zarządzanie ryzykiem walutowym podlega kontroli funkcjonalnej i kontroli instytucjonalnej zgodnie z procedurami wewnętrznymi.

4. RYZYKO OPERACYJNE (W TYM PRAWNE, IT, RYZYKO BRAKU ZGODNOŚCI).

Cel strategiczny i proces zarządzania ryzykiem.

Przyjmuje się że problematyka ryzyka operacyjnego rozumianego jako ryzyko poniesienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych lub ze zdarzeń zewnętrznych, w tym w obszarze ryzyka prawnego i ryzyka informatycznego zostaje włączona w system regulacji obowiązujących w Banku i podlega ocenie oraz procesowi zarządzania w takim samym stopniu jak pozostałe ryzyka bankowe.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest ograniczenie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym a także poprzez wdrożenie skutecznego systemu monitorowania i kontroli wewnętrznej.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje następujące obszary: ryzyko braku zgodności, ryzyko informatyczne, ryzyko prawne, ryzyko w zakresie bancassurance, ryzyko modeli, ryzyko utraty reputacji oraz politykę w zakresie outsourcingu, w zakresie zapobiegania wykorzystywaniu Banku do pranie pieniędzy i przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz politykę standardów postępowania. W odniesieniu do powyższych obszarów Bank posiada pisemne procedury oraz zasady raportowania w ramach obowiązującego systemu informacji zarządczej.

Ryzyko w zakresie bancassurance, ryzyko modeli, ryzyko utraty reputacji w 2019r. uznano jako nieistotne.

Ryzyko braku zgodności przejawia się w obszarze ryzyka operacyjnego i obejmuje skutki prawne finansowe lub utraty dobrej reputacji nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez bank standardów postępowania.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności jest stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, poprzez stałe aktualizowanie/dostosowywanie procedur bankowych, wsparcie informatyczne, szkolenia i kontrolę ich przestrzegania.

Ryzyko informatyczne to zagrożenie, iż technologia informatyczna stosowana w Banku nie spełnia wymogów biznesowych, nie zapewnia odpowiedniej integralności, bezpieczeństwa oraz dostępności danych, nie została

odpowiednio wdrożona i nie działa zgodnie z założeniami. Ryzyko to jest zbiorczą miarą prawdopodobieństwa i wagi sytuacji, w której dane zagrożenie wykorzystuje określoną słabość, powodując stratę lub uszkodzenie aktywów systemu, a zatem pośrednią lub bezpośrednią szkodę dla Banku. Ryzyko informatyczne przejawia się w obszarze ryzyka operacyjnego.

Celem strategicznym ryzyka informatycznego jest systematyczne dostosowywanie systemu do wymogów prawa, wprowadzanie nowych produktów oraz nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania wspomagającego zarządzanie ryzykiem, a także programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych, oraz budowa świadomości ryzyka wśród pracowników i klientów poprzez niezbędne szkolenia i działania zarządcze co prowadzi do minimalizacji strat operacyjnych związanych z obszarem teleinformatyki.

Ryzyko prawne to ryzyko poniesienia strat na skutek błędnego lub zbyt późnego opracowania lub uchwalenia regulacji, ich niestabilności, zmian w orzecznictwie, błędnego ukształtowania stosunków prawnych, jakości dokumentacji formalno-prawnej czy niekorzystnych rozstrzygnięć sądów lub innych organów w sprawach spornych prowadzonych z innymi podmiotami. Ryzyko identyfikowane jest w ramach ryzyka operacyjnego i ryzyka braku zgodności oraz związane z podjętymi przez Bank lub przeciwko Bankowi działaniami prawnymi.

Celem strategicznym w zakresie części ryzyka operacyjnego obejmującego ryzyko prawne a także ryzyko braku zgodności jest stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzezwyciężenia zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, a także właściwą ochronę interesów Banku poprzez stałe aktualizowanie/dostosowywanie procedur bankowych, kontrolę ich przestrzegania, wsparcie informatyczne, szkolenia, a także korzystanie z zewnętrznego wsparcia prawnego.

Ryzyko w zakresie bancassurance związane jest z :

- 1) oferowaniem ubezpieczeń rozumiane jako pośrednictwo w zawieraniu umów ubezpieczenia – np. pośrednictwo w zawieraniu umów ubezpieczenia przedmiotu zabezpieczenia kredytu,
- 2) oferowaniem produktu, gdy klient finansuje koszt ochrony ubezpieczeniowej dotyczącej ryzyka ponoszonego przez bank – ubezpieczenie kart bankowych, ubezpieczenie kredytów.

Ryzyko modeli - jest szczególnym elementem ryzyka operacyjnego. Poprzez stosowanie modeli jest związane z prowadzeniem działalności bankowej.

Celem strategicznym w zakresie ryzyka modeli jest dążenie do stosowania prostych modeli o uznanym charakterze, przegląd i administrowanie w ramach corocznych przeglądów zarządczych polityk, strategii, instrukcji, procedur zarządzania ryzykiem, w sposób zapewniający minimalizację potencjalnych strat.

Ryzyko reputacji - jest to obecne lub przewidywane ryzyko dla przychodów i kapitału wynikające z negatywnego odbioru wizerunku Banku przez klientów, kontrahentów, akcjonariuszy / udziałowców lub regulatorów.

Bank sprawuje proces identyfikacji i oceny zagrożeń związanych z ryzykiem operacyjnym we wszystkich istotnych obszarach działalności, ze szczególnym uwzględnieniem nowych produktów, zasobów ludzkich, procesów, systemów.

Istotnym elementem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zarządzanie:

- 1) bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego i informacji, którego podstawowe kierunki określa Polityka bezpieczeństwa informacji i środowiska teleinformatycznego,
- 2) kadrami, którego kierunki określa Polityka kadrowa.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym obejmuje:

- 1) Identyfikację ryzyka operacyjnego w określonych obszarach działania Banku,
- 2) Utworzenie bazy danych w celu gromadzenia informacji o zdarzeniach ryzyka operacyjnego i stratach powstających w wyniku zakłóceń w działalności Banku,
- 3) Monitorowanie i raportowanie incydentów o których mowa w pkt 2.,
- 4) Tworzenie mapy ryzyka w celu określenia działań zmierzających do zmniejszenia skutków ryzyka operacyjnego,
- 5) Wykorzystanie mapy ryzyka operacyjnego w opracowaniu planów i strategii Banku,
- 6) Kontrolę i ocenę procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku,
- 7) Ograniczanie skutków ryzyka operacyjnego,
- 8) Gromadzenie informacji o zdarzeniach ryzyka operacyjnego mających miejsce w najbliższym otoczeniu Banku oraz w miarę możliwości o sposobach porycia strat ww. zdarzeń i podjętych działaniach mitygujących.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w Banku realizowane jest w celu:

- 1) ograniczania strat ponoszonych z tytułu realizacji tego ryzyka;
- 2) realizowania postanowień aktów normatywnych Banku w zakresie polityki informacyjnej w obszarze zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 3) zapewniania funkcjonowania Banku zgodnie z przepisami prawa;

- 4) zapewniania przestrzegania przez pracowników Banku przyjętych standardów postępowania oraz zasad ładu korporacyjnego;
- 5) budowania pozytywnego wizerunku Banku jako instytucji przestrzegającej przepisów, prawa i przyjętych standardów postępowania;
- 6) ograniczania skutków ryzyka reputacyjnego jeżeli powstaje w wyniku ryzyka braku zgodności.

Raportowanie i pomiar ryzyka.

Pomiar ryzyka operacyjnego odbywa się poprzez:

- 1) Identyfikację i rejestrowanie zdarzeń operacyjnych,
- 2) Analizę zarejestrowanych zdarzeń operacyjnych,
- 3) Analizę wskaźnikową (KRI),
- 4) Analizę map zarejestrowanych zdarzeń,
- 5) Ocenę współpracy z firmami outsourcingowymi,
- 6) Testy warunków skrajnych w tym testy wystąpienia sytuacji kryzysowych.

Bank sprawuje proces identyfikacji i oceny zagrożeń związanych z ryzykiem operacyjnym we wszystkich istotnych obszarach działalności, ze szczególnym uwzględnieniem nowych produktów, zasobów ludzkich, procesów, systemów.

Kluczowe procesy wyodrębnione w działalności Banku szczególnie narażone z punktu widzenia ryzyka operacyjnego i istotne w procesie realizacji Strategii Banku to:

- 1) Windykacja należności,
- 2) Gospodarka własna,
- 3) Sprawozdawczość,
- 4) Zarządzanie ryzykiem,
- 5) Zarządzanie zasobami ludzkimi,
- 6) Zarządzanie teleinformatyką,
- 7) Komunikacja i działalność samorządowa,
- 8) Marketing i zarządzanie ofertą produktową,
- 9) Kontrola wewnętrzna i audyt,
- 10) Kontroling,
- 11) Działalność w zakresie bancassurance,

w tym jako krytyczne:

- 12) Działalność kredytowa,
- 13) Działalność depozytowa,
- 14) Obsługa kasowo skarbcowa,
- 15) Bankowość elektroniczna,
- 16) Rozliczenia pieniężne,
- 17) Zarządzanie bezpieczeństwem.

W odniesieniu do procesów kluczowych Bank tworzy plany ciągłości działania, a dla procesów krytycznych dodatkowo plany awaryjne oraz testy ciągłości działania.

Poziom ryzyka operacyjnego, w którym uwzględnia się ryzyka wymienione powyżej – oszacowany jest na podstawie zarejestrowanych zdarzeń w module RIRO w systemie NOE oraz kształtowania się wskaźników KRI.

Ryzyko operacyjne w 2019r. utrzymywało się na niskim poziomie. Profil ryzyka nie uległ zmianie a podejmowane na bieżąco działania w celu ograniczenia narażenia na ryzyko operacyjne skutecznie zredukowały poziom i ryzyko wystąpienia strat.

Raportowanie ryzyka operacyjnego odbywa się w ramach systemu informacji zarządczej w cyklach:

- 1) kwartalnych w ramach raportu z pomiaru ryzyka operacyjnego do Zarządu i Rady Nadzorczej,
- 2) rocznych w ramach informacji z oceny poziomu ryzyka braku godności do Zarządu i Rady Nadzorczej.

Szczegółowy zakres informacji, ich terminarz oraz odbiorców precyzuje zał. nr 1 Instrukcji sporządzania informacji zarządczej.

Struktura organizacyjna.

Za organizację procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym odpowiedzialny jest Zarząd Banku. Natomiast za nadzór nad ryzykiem operacyjnym odpowiedzialny jest Prezes Zarządu.

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym poza organami i komórkami wskazanymi w punkcie 1, uczestniczą następujące komórki organizacyjne:

Główny Księgowy – generuje z systemu ewidencyjno-księgowego zestawienie kosztów na poczet procesu analizy spójności (rekoncyliacji) bazy ryzyka operacyjnego z ewidencją księgową dokonuje weryfikacji wyznaczonego minimalnego wymogu kapitałowego z tyt. ryzyka operacyjnego oraz przeprowadza testy funkcjonowania planów awaryjnych w zakresie rozliczeń,

Zespół Informatyki i Telekomunikacji – odpowiada za obszar bezpieczeństwa informatycznego i telekomunikacji w tym za zarządzanie techniczne systemem NOE w tym modułu RIRO, przeprowadzanie testów warunków sytuacji kryzysowych, monitorowanie realizacji umów outsourcingowych dot. obszaru informatycznego, sporządzanie i raportowanie kwartalnych informacji odnośnie bezpieczeństwa systemów informatycznych;

Dyrektorzy / Kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych dokonują kontroli funkcjonalnych oraz sprawują nadzór nad obszarem identyfikacji ryzyka operacyjnego.

Inspektor Ochrony Danych odpowiedzialny za organizację bezpieczeństwa informacji w tym ochronę danych osobowych oraz i informacji stanowiących tajemnicę oraz wyjaśnienie i zgłoszenie zdarzeń operacyjnych o charakterze incydentów bezpieczeństwa;

Wszyscy pracownicy Banku mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz realizacji założeń polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz braku zgodności Banku w zakresie swoich obowiązków. Odpowiedzialni są za:

- 1) identyfikację ryzyka operacyjnego w zakresie własnych działań,
- 2) wprowadzanie incydentów proponowanych,
- 3) generację incydentów proponowanych na podstawie zdarzeń systemowych,
- 4) zgłaszanie wniosków w zakresie działań zapobiegających ryzyku operacyjnemu,
- 5) znajomość planów awaryjnych obowiązujących jednostkę/komórkę organizacyjną Banku, w której zatrudniony jest pracownik.

Stosowane metody zabezpieczeń i ograniczania ryzyka.

Bank przyjmuje następujące zasady działania pozwalające na redukcję ryzyka operacyjnego:

- 1) stosowanie jasno określonej polityki personalnej, schematów podległości służbowej, zakresów kompetencji i upoważnień na różnych szczeblach organizacyjnych,
- 2) stosowanie sformalizowanych procedur i regulacji w zakresie wszystkich obszarów działalności bankowej, ryzyk bankowych, gospodarki majątkiem własnym,
- 3) stosowanie wszelkich dostępnych środków w zakresie bezpieczeństwa informacyjnego,
- 4) szkolenia i inne działania edukacyjne wobec pracowników i klientów ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego i bankowości elektronicznej,
- 5) rzetelną identyfikację i ocenę zagrożeń na które narażony jest Bank związanych z ryzykiem operacyjnym w celu stworzenia bazy danych o stratach powstających wewnątrz Banku i w miarę możliwości o stratach zewnętrznych,
- 6) ochronę ubezpieczeniową – od mienia, od zdarzeń losowych, od odpowiedzialności cywilnej,
- 7) transfer ryzyka poprzez outsourcing,
- 8) tworzenie planów awaryjnych na wypadek zakłóceń działalności.

W celu ograniczenia ryzyka braku zgodności Bank:

- 1) przeciwdziała występowaniu konfliktów interesów ,
- 2) przestrzega zasad podejmowania decyzji przez osoby powiązane personalnie,
- 3) przyjmuje zasadę iż transakcje zawierane w oparciu o niestandardowe umowy lub umowy odbiegające w istotny sposób od przyjętego wzorca wymagają weryfikacji potwierdzonej pisemnie przez Kancelarię Prawną.

Ocena skuteczności stosowanych metod zarządzania operacyjnym przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym podlega kontroli funkcjonalnej i kontroli instytucjonalnej zgodnie z procedurami wewnętrznymi.

5. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ.

Cel strategiczny i proces zarządzania ryzykiem.

Ryzyko stopy procentowej to ryzyko wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku (głównie wyniku odsetkowego) oraz posiadanych kapitałów (funduszy) na niekorzystny wpływ zmian niezależnych od Banku rynkowych stóp procentowych.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest minimalizacja ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na wynik finansowy Banku.

W ramach ryzyka stopy procentowej Bank analizuje ryzyko przeszacowania, ryzyko bazowe oraz kontroluje ryzyko opcji klienta.

Ryzyko opcji klienta w 2019r. zostało ocenione jako ryzyko nieistotne.

W celu zapewnienia realizacji wyniku z tytułu odsetek, założonego w planie finansowo-handlowym, Bank zmienia swoje narażenie na ryzyko stopy procentowej za pomocą określonych metod postępowania tj.:

- 1) inwestowania (głównie poprzez sterowanie terminami zapadalności lokat o stałym oprocentowaniu deponowanych w Banku Zrzeszającym),
- 2) kredytowania (ustalanie parametrów bazowych produktów kredytowych),
- 3) finansowania zewnętrznego (polityką depozytową),
- 4) ustalania oprocentowania,
- 5) zarządzania terminami przeszacowania stóp procentowych dla poszczególnych pozycji bilansu.

Ryzyko stopy procentowej w Banku wynika ze standardowych produktów zaliczanych do portfela bankowego. Bank nie posiada portfela handlowego, nie przeprowadza transakcji pochodnych obciążonych ryzykiem rynkowym.

Raportowanie i pomiar ryzyka.

Pomiar ryzyka stopy procentowej odbywa się poprzez:

- 1) analizę struktury aktywów i pasywów oprocentowanych, według stawek referencyjnych, z wyliczonym średnioważonym oprocentowaniem,
- 2) analizę niedopasowania (luki) w poszczególnych przedziałach przeszacowania, dla aktywów i pasywów sklasyfikowanych według stóp referencyjnych,
- 3) analizę kształtowania się stóp procentowych w danym roku,
- 4) analizę scenariuszy zmian wyniku odsetkowego (w tym testy warunków skrajnych),
- 5) analizę zmiany wartości ekonomicznej Banku,
- 6) analizę odwróconego testu warunków skrajnych,
- 7) obliczenia podstawowych wskaźników związanych z aktywami i pasywami oprocentowanymi,
- 8) analizę poziomu wykorzystania obowiązujących w Banku limitów, ograniczających poziom ryzyka stopy procentowej.

W związku z występującą różnorodnością stóp procentowych aktywów i pasywów, analiza ryzyka stopy procentowej oparta jest na następujących stopach referencyjnych tj.:

- 1) CENTRALNA - stopy procentowych NBP ,
- 2) MIĘDZYBANKOWA - stawki WIBID, WIBOR,
- 3) BANKOWA - stopy Banku,
- 4) RZĄDOWA - rentowność bonów lub obligacji skarbowych.

Poza określonym apetytem na ryzyko stopy procentowej zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą wskazanym w załączniku nr 2 dla potrzeb kontroli poziomu ryzyka stopy procentowej Bank wyznacza następujące limity:

- 1) limit niedopasowania (luki),
- 2) limit maksymalnej zmiany wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy od daty analizy na skutek występującego w Banku ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych (o 200 pb i 35 pb),
- 3) limity w ramach ryzyka opcji klienta,
- 4) marży odsetkowej – jako pożądany poziom określony w rocznym planie finansowym.

Raportowanie ryzyka stopy procentowej odbywa się w ramach systemu informacji zarządczej w cyklach:

- 1) miesięcznych w ramach raportu z pomiaru ryzyka stopy procentowej do Zarządu,
- 2) kwartalnych do Rady Nadzorczej,

Szczegółowy zakres informacji, ich terminarz oraz odbiorców precyzuje zał. nr 1 Instrukcji sporządzania informacji zarządczej.

Struktura organizacyjna.

Prezes Zarządu nadzoruje ryzyko stopy procentowej.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej poza organami i komórkami wskazanymi w punkcie 1, uczestniczą następujące komórki organizacyjne:

Zespół Rozwoju Aplikacji, Produktów Bankowych i Marketingu:

- 1) sporządza informacje o oprocentowaniu produktów bankowych na lokalnym rynku usług finansowych,
- 2) sporządza parametry wnioskowanych nowych produktów bankowych w celu oceny ich wpływu na ryzyko stopy procentowej.

Stosowane metody zabezpieczeń i ograniczania ryzyka.

Bank zabezpiecza i ogranicza ryzyko poprzez opracowywanie i stosowanie odpowiednich procedur wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem stopy procentowej, limitów dla testów warunków skrajnych oraz odpowiednie definiowanie produktów i ich parametrów. Rodzaje limitów wynikają z prostego charakteru produktów i nieskomplikowanej struktury bilansu banku.

Ocena skuteczności stosowanych metod zarządzania ryzykiem stopy procentowej przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej podlega kontroli funkcjonalnej i kontroli instytucjonalnej zgodnie z procedurami wewnętrznymi.

6. RYZYKO PŁYNNOŚCI.

Cel strategiczny i proces zarządzania ryzykiem.

Ryzyko płynności to ryzyko zagrożenia utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nie akceptowalnych strat.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania płynnością jest zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej poprzez utrzymywanie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów mającej na celu osiągnięcie założonej rentowności / stałego i rosnącego wyniku finansowego oraz zapewnienie zdolności do terminowego wywiązania się z bieżących i przyszłych zobowiązań w terminie ich wymagalności, bez ponoszenia nie akceptowalnych strat.

Podstawowym celem zarządzania płynnością finansową Banku jest dążenie do wzrostu stabilnych źródeł finansowania, w szczególności depozytów osób fizycznych oraz utrzymanie bezpiecznego poziomu wszystkich wskaźników płynnościowych w tym w szczególności nadzorczych miar płynności oraz wskaźnika LCR (wskaźnik pokrycia wypływów netto).

Płynność rozpatrywana jest w następujących horyzontach czasowych uwzględniających specyfikę działalności Banku:

- 1) płynność śróddzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań w bieżącym dniu,
- 2) płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie do 1 miesiąca,
- 3) płynność średnioterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie od 1 miesiąca do 12 miesięcy,
- 4) płynność długoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku przeprowadzane jest za pomocą:

- 1) skutecznych mechanizmów kontroli ryzyka płynności obejmujących system limitów (np. struktury aktywów płynnych, koncentracji dużych depozytów, poziomu zobowiązań pozabilansowych);
- 2) przeprowadzanych analiz przepływów w warunkach skrajnych i możliwości finansowania płynności;
- 3) opracowania planów awaryjnych na wypadek utraty płynności i zasad ich wdrażania;
- 4) cyklicznych przeglądów limitów, założeń dla warunków skrajnych i planów awaryjnych;
- 5) monitorowania stabilności bazy depozytowej,
- 6) przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych polegających w szczególności na:
 - rozdzieleniu czynności operacyjnych od zarządzania płynnością,
 - prawidłowym i terminowym przepływie informacji w ramach systemu informacji zarządczej
 - odpowiednim doborze i szkoleniu kadr,
 - nadzorze nad poprawnością działania procesu zarządzania płynnością.

Podstawowym źródłem finansowania działalności Banku są przyjęte depozyty zdywersyfikowane pod względem struktury podmiotowej i terminowej. Bank dąży do stałego rozwoju posiadanej bazy depozytowej, w tym w szczególności do wzrostu poziomu środków pozyskiwanych od osób fizycznych i podmiotów gospodarczych, które stanowią stabilną bazę depozytową umożliwiającą finansowanie wzrostu aktywów.

Baza depozytowa podlega planowaniu w ramach strategicznego planu operacyjnego (Strategia ABS Banku) i jest uszczegóławiana w rocznych planach finansowo-handlowych. Rozwój bazy depozytowej jest monitorowany w ramach realizacji strategii i planu finansowego.

Raportowanie i pomiar ryzyka.

1. Pomiar ryzyka płynności odbywa się poprzez:
 - 1) Analizę bilansu,
 - 2) Analizę wskaźnikową,
 - 3) Pomiar nadzorczych miar płynności i wskaźnika LCR,
 - 4) Zarządzanie płynnością śróddzienną,
 - 5) Sporządzanie przepływów pieniężnych z podziałem na istotne pozycje bilansu ,
 - 6) Pomiar luki płynności , urealnienie luki,
 - 7) Pomiar stabilności i koncentracji depozytów,
 - 8) Testy warunków skrajnych.
2. Zabezpieczeniem ryzyka płynności w Banku są:
 - 1) aktywa płynne, które służą zabezpieczeniu płynności w warunkach normalnych,
 - 2) bufor płynności, który służy zabezpieczeniu płynności w warunkach skrajnych.Aktywa płynne na dzień 31.12.2019r. wyniosły 153 083 194 zł.
3. Dla zabezpieczenia płynności śróddziennej Bank monitoruje przepływy pieniężne na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym oraz poziom rezerwy kasowej. W przypadku niedoboru płynności wykorzystywane są rezerwy płynności utrzymywane w formie aktywów płynnych.
4. Bank zabezpiecza płynność w ciągu dnia w ramach posiadanych aktywów płynnych tj.:
 - 1) gotówka w kasach,
 - 2) środki na rachunku bieżącym Banku,
 - 3) środki na lokatach międzybankowych,
 - 4) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (bony pieniężne, obligacje).
5. Bank powinien utrzymywać odpowiedni poziom aktywów płynnych, w tym:
 - 1) środki niezbędne do pokrycia prognozowanych wypłat,
 - 2) nadwyżkę łatwo zbywalnych aktywów w celu zabezpieczenia możliwości przetrwania sytuacji kryzysowych związanych z płynnością (nadwyżkę płynności),
 - 3) aktywa wymagane w zakresie nadzorczych miar płynności, w tym nadzorczych miar płynności krótkoterminowej.
6. Zarządzając ryzykiem płynności Bank powinien utrzymywać odpowiednią nadwyżkę płynności, złożoną z łatwo zbywalnych aktywów, w celu zabezpieczenia możliwości przetrwania sytuacji kryzysowych związanych z ryzykiem płynności.
7. Aktywa wchodzące w skład nadwyżki płynności powinny spełniać następujące wymogi:
 - 1) brak obciążeń,
 - 2) wysoka jakość kredytowa,
 - 3) wysoka płynność na rynku lub transakcji bezpośrednich,
 - 4) łatwa zbywalność,
 - 5) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania tych aktywów w celu pozyskania środków,
 - 6) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.
8. Utrzymywana wielkość nadwyżki płynności powinna być:
 - 1) adekwatna do poziomu ryzyka płynności, na jakie narażony jest bank,
 - 2) powiązana z potrzebami płynnościowymi w skrajnych warunkach,
 - 3) dostosowana do tolerancji ryzyka płynności Banku,
 - 4) obliczona z uwzględnieniem wszystkich istotnych źródeł ryzyka płynności,
 - 5) obliczona z zastosowaniem odpowiednich korekt w odniesieniu do aktywów, które mogą zostać zastawione, w celu realistycznego odzwierciedlenia kwoty finansowania, jaką Bank może efektywnie uzyskać z tytułu zastawienia tych aktywów w scenariuszach warunków skrajnych.
9. Bank powinien utrzymywać nadwyżkę płynności, jako zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się szeregu scenariuszy warunków skrajnych płynności, włączając w to utratę lub zmniejszenie niezabezpieczonych i dostępnych w normalnych warunkach zabezpieczonych źródeł finansowania. Nie powinny istnieć prawne, regulacyjne bądź operacyjne ograniczenia w wykorzystaniu tych aktywów w celu pozyskania finansowania.
10. Nadwyżka płynności służy przetrwaniu warunków skrajnych płynności, co oznacza, że składniki nadwyżki mogą w takich warunkach posłużyć w celu pozyskania potrzebnej płynności.
11. Nadwyżka płynności powinna być utrzymywana niezależnie od aktywów płynnych posiadanych w związku z zabezpieczeniem codziennej działalności (aktywa planowane na prognozowane wypływy).

12. Bank powinien posiadać min 25% sumy bilansowej aktywów płynnych. Bank przyjmuje dla sytuacji skrajnych bufory płynności obejmujące: horyzont przeżycia do 1 tygodnia na poziomie 15% sumy bilansowej oraz horyzont przeżycia do 1 miesiąca na poziomie min 12% sumy bilansowej.
13. Podstawą ustalania poziomu i struktury aktywów zabezpieczających płynność jest ocena bazy depozytowej pod kątem stabilności i zmienności. Do depozytów stabilnych zalicza się depozyty osób fizycznych i podmiotów gospodarczych skorygowanych o osad wyznaczony na podstawie stanów depozytów na przestrzeni 12 miesięcy.
14. Depozyty stanowią podstawowe źródło finansowania działalności Banku. Wśród depozytów uznawanych za stabilne źródło finansowania uważa się depozyty bieżące jak i terminowe podmiotów niefinansowych. Bank prowadzi odpowiednią politykę w zakresie utrzymania depozytów, które finansują płynność w tym utrzymanie rezerw płynności co przejawia się tendencją wzrostową tych depozytów.
15. W celu ograniczania ryzyka płynności Bank wprowadził limity, pozwalające na wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka. Podstawowymi limitami, w zakresie których Bank nie dopuszczał do sytuacji ich przekraczania były następujące limity regulacyjne:
 - 1) nadzorcze miary płynności – w ramach płynności długoterminowej,
 - 2) limit wskaźnika LCR.

Wskaźniki te w 2019r. znajdowały się na odpowiednim poziomie.

16. Proces pomiaru ryzyka płynności jest uzupełniany o analizę wskaźników płynności do których zalicza się:

- 1) udział aktywów płynnych w aktywach ogółem,
- 2) udział aktywów płynnych w depozytach niestabilnych,
- 3) udział depozytów niestabilnych w depozytach ogółem,
- 4) udział depozytów stabilnych w aktywa ogółem netto ,
- 5) udział kredytów netto w depozytach ogółem i depozytach stabilnych,
- 6) udział bazy depozytowej w depozytach ogółem,
- 7) udział zobowiązań pozabilansowych w aktywach płynnych,
- 8) udział depozytów dużych depozytariuszy w bazie depozytowej,
- 9) udział majątku trwałego netto w funduszach własnych,
- 10) udział kredytów pow. 1 roku w depozytach stabilnych,
- 11) udział papierów wartościowych i lokat międzybankowych do depozytów ogółem,
- 12) udział dużych kredytów w kredytach ogółem,
- 13) średniomiesięczny stan kas w aktywach ogółem,
- 14) koszt pozyskania pasywów,
- 15) wskaźnik zrywalności depozytów,
- 16) wskaźnik spłacalności kredytów,
- 17) wskaźniki luki.

Wskaźniki w pkt. od 1 do 7 identyfikowane są jako wskaźniki wczesnego ostrzegania, które umożliwiają dokonanie oceny ryzyka i ewentualnie podjęcia działań redukujących powstanie nowego ryzyka.

17. Bank wprowadził również limity luki niedopasowania, które ustalają pożądaną wielkość wskaźnika płynności skumulowanej w poszczególnych przedziałach czasowych, tym samym ustalając, iż wskaźnik płynności skumulowanej określa dopuszczalny poziom ryzyka płynności. Wysokość limitów została ustalona w oparciu o wprowadzone w Banku zasady finansowania polegające na przyjęciu reguły, że w krótkich okresach czasu Bank powinien zapewniać pokrycie aktywami zobowiązań, natomiast w długich okresach czasu bank powinien posiadać wystarczającą wielkość pasywów długoterminowych do sfinansowania aktywów długoterminowych.

18. Bank w 2019r. nie korzystał z limitu zaangażowania w ramach limitu debetowego lub lokacyjnego z Banku Zrzeszającego.

19. W zakresie ryzyka płynności Bank przeprowadza testy warunków skrajnych w ujęciu:

- 1) miesięcznym w ramach wariantu wewnętrznego wg dwóch scenariuszy:

Scenariusz nr 1 - bardzo dotkliwy - uwzględnia horyzont czasowy krótkotrwały (7 dni),

Scenariusz nr 2 - mniej dotkliwy - uwzględnia horyzont czasowy dłuższy okres (1 miesiąc)

W powyższych scenariuszach uwzględniono wpływy środków depozytowych:

- w wyniku likwidacji depozytów klientów ,
- które mogą zostać zerwane za pomocą kanałów elektronicznych,
- zawartych na indywidualnych warunkach (negocjowane)

a także uwzględniono interakcje wynikające z ryzyka kredytowego, walutowego i stopy procentowej.

Wynikiem testu jest koszt pozyskania zastępczego finansowania i wpływ tego finansowania na wynik finansowy banku - koszt ten wyznaczany jest w oparciu o ceny obowiązujące w Banku Zrzeszającym i wyznaczany jest w

- skali do końca roku (wpływ na wynik bieżący) oraz w skali 1 roku. Celem testu jest wyznaczanie wielkości bufora płynności w części podstawowej i uzupełniającej.
- b. miesięcznym określając scenariusze sytuacji kryzysowej, związanej z zagrożeniem utraty płynności, obrazujące możliwość ustaleniem maksymalnego okresu obsługi gotówkowej i bezgotówkowej klientów Banku,
 - c. kwartalnym sporządzanym jako testy odwrócone dla scenariusza niedotrzymania minimalnej wartości wskaźnika LCR w wyniku obniżenia salda aktywów płynnych oraz zwiększenia salda wypływów,
 - d. rocznym w ramach wariantu systemowego zakładającego ograniczenie dostępnego finansowania,
 - e. rocznym ramach scenariusza wariantu łączonego (kombinacja wariantu wewnętrznego i systemowego).
20. Integralną częścią zarządzania płynnością w Banku są Plany awaryjne, uwzględniające różne scenariusze rozwoju niekorzystnych sytuacji adekwatnie do scenariuszy użytych do budowy testów warunków skrajnych. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej wymagającej uruchomienia awaryjnych źródeł finansowania, zasady przebudowy bilansu i kolejność uruchamiania finansowania awaryjnego w 2019 roku były następujące:

W KRÓTKIM HORYZONCIE CZASOWYM

- 1) Zerwanie lokat międzybankowych przed terminem w BZ,
- 2) Skorzystanie z limitu zaangażowania finansowego ustalonego przez BPS SA zgodnie z Instrukcją w sprawie zasad ustalania limitów zaangażowania finansowego BPS SA.,
- 3) Sprzedaż bonów pieniężnych NBP,
- 4) Sprzedaż obligacji skarbowych,
- 5) Obniżenie stanu środków pieniężnych w kasach,

W DŁUGIM HORYZONCIE CZASOWYM

- 1) Pozyskanie depozytów,
- 2) Pozyskanie depozytów dużych,
- 3) Ograniczanie akcji kredytowej,
- 4) Spowolnienie wypłat kredytów.

W przypadku sytuacji kryzysowej powodującej wypływ depozytów Bank mógł podjąć działania wskazane w planie naprawy – sprzedaż papierów płynnych do których zalicza bony pieniężne, obligacje dostępne do sprzedaży

W 2019 roku nie wystąpiły żadne przesłanki skutkujące uruchomieniem w/wymienionych planów awaryjnych.

21. Raportowanie ryzyka płynności odbywa się w ramach systemu informacji zarządczej w cyklach:

- 1) dziennych w ramach zarządzania płynnością śróddzienną;
- 2) miesięcznych - w ramach zarządzania płynnością krótko, średnio i długoterminową oraz dla każdego 5 i 15 dnia roboczego miesiąca w ramach sporządzanych przepływów pieniężnych w warunkach skrajnych;
- 3) kwartalnych – w ramach oceny realizacji strategii zarządzania ryzykiem płynności dla Rady Nadzorczej;
- 4) rocznych – w zakresie pogłębionej analizy płynności długoterminowej.

Na wniosek Zarządu lub Rady Nadzorczej ryzyko płynności może być omawiane ze zwiększoną częstotliwością.

Szczegółowy zakres informacji, ich terminarz oraz odbiorców precyzuje zał. nr 1 Instrukcji sporządzania informacji zarządczej.

Struktura organizacyjna.

Podział odpowiedzialności w procesie zarządzania ryzykiem płynności obejmuje:

- 1) Prezesa Zarządu, który nadzoruje ryzyko płynności;
- 2) Głównego Księgowego, który nadzoruje płynnością śróddzienną i krótkoterminową w tym odpowiedzialny jest za utrzymywanie przyjętego poziomu aktywów płynnych.;
- 3) Wiceprezesa ds. handlowych w zakresie podejmowanych decyzji inwestycyjnych.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności poza organami i komórkami wskazanymi w punkcie 1, uczestniczą następujące komórki organizacyjne:

Główny Księgowy realizujący funkcje pierwszego poziomu zarządzania ryzykiem płynności w zakresie:

- 1) monitorowania i zarządzania płynnością śróddzienną złotową i walutową Banku m.in. w ramach obowiązujących limitów,
- 2) weryfikowania i akceptowania terminów zapadalności lokat zakładanych w Banku Zrzeszającym pod kątem zabezpieczenia płynności Banku w każdym dniu,
- 3) obsługi i monitorowania rachunków NOSTRO,
- 4) monitorowania stan gotówki pozostającej w dyspozycji Banku,
- 5) odpowiedzialności za poprawność danych sprawozdawczych,
- 6) odpowiedzialności za zarządzanie pozycjami bilansu wpływającymi bezpośrednio na poziom norm płynności,

7) sygnalizowania wszelkich zagrożeń dla utrzymania wskaźników nadzorczych Zarządowi

Zespół Finansowo-Księgowy realizujący funkcje pierwszego poziomu zarządzania ryzykiem płynności tj:

- 1) sprawozdaje dane finansowe w tym wskaźniki NMP oraz wyznacza dane składowe do wskaźnika LCR i NSFR w ramach sprawozdawczości obowiązkowej do NBP,
- 2) przygotowuje prognozy przepływów operacji mających uznać lub obciążyć rachunek w danym dniu,
- 3) dokonuje zawarcia transakcji lokat w Banku Zrzeszającym na podstawie podjętej i zaakceptowanej decyzji w ramach posiadanych uprawnień.

Dyrektorzy / Kierownicy Oddziałów:

- 1) zgłaszają symptomy nadmiernego wypływu środków w trakcie dnia operacyjnego,
- 2) zgłaszają planowane wypłaty kredytów powyżej 1 mln. zł w ramach zarządzania płynnością śróddzienną.

Stosowane metody zabezpieczeń i ograniczania ryzyka.

Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez:

- 1) opracowywanie i stosowanie odpowiednich procedur wewnętrznych,
- 2) pomiar i monitorowanie płynności śróddziennej, krótkoterminowej, średnioterminowej i długoterminowej,
- 3) ustalenie wskaźników wczesnego ostrzeżenia o zagrożeniu utraty płynności
- 4) ustalenie limitów wewnętrznych na odpowiednim poziomie,
- 5) przeprowadzanie testów warunków skrajnych w wielu wariantach,
- 6) posiadanie planów awaryjnych na wypadek sytuacji kryzysowej.

Ponadto ogranicza ryzyko poprzez lokowanie nadwyżek środków finansowych w bezpieczne instrumenty finansowe a także poprzez odpowiednie kreowanie polityki depozytowej co przejawia się stabilną bazą depozytową.

Ocena skuteczności stosowanych metod zarządzania ryzykiem płynności przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych.

Zarządzanie ryzykiem płynności podlega kontroli funkcjonalnej i kontroli instytucjonalnej zgodnie z procedurami wewnętrznymi.

7. RYZYKO BIZNESOWE .

Cel strategiczny i proces zarządzania ryzykiem.

Ryzyko biznesowe wynika ze zmian warunków makroekonomicznych oraz ich wpływu na wysokość minimalnych wymogów kapitałowych w przyszłości i ze względu na swoją złożoność zostało uznane przez Bank za istotne.

W ramach przeliczenia wewnętrznego wymogu kapitałowego ryzyko to jest jednak oceniane przez pryzmat istotności ryzyka wyniku finansowego i ryzyka strategicznego jako obszarów ściśle powiązanych z ryzykiem biznesowym.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem biznesowym w Banku, jest zapewnienie osiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych określonych w Strategii działania, Planie finansowo handlowym , Politykach zarządzania poszczególnymi ryzykami Banku.

Ryzyko biznesowe które obejmuje ryzyko wyniku finansowego i ryzyko strategiczne może się również przejawiać w obszarze ryzyka otoczenia ekonomicznego, ryzyka regulacyjnego i ryzyka konkurencji.

Ryzyko wyniku finansowego jest to ryzyko realizacji wyniku finansowego poniżej wymagań wynikających z potrzeby prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju głównie w celu zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału. Celem w zakresie zarządzania ryzykiem wyniku finansowego jest stałe dążenie do utrzymania stabilnego poziomu rentowności pozwalającego na rozwój działalności Banku.

Podstawowym celem w zakresie zarządzania ryzykiem wyniku finansowego jest utrzymanie odpowiedniego poziomu wyniku finansowego, oznaczającego uzyskiwanie wyników finansowych w wysokości zapewniającej możliwość prowadzenia bieżącej działalności i odpowiedniego rozwoju Banku, w tym zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału

Miarami powodzenia w zakresie zarządzania ryzykiem wyniku finansowego są:

- 1) zrealizowany poziom wyniku wynikający z założonych planów,
- 2) wskaźnik C/I,
- 3) wielkość funduszy własnych zapewniająca spełnienie wymagań regulacyjnych.

Powyższe wskaźniki zostały określone w Strategii ABS Banku Spółdzielczego.

Ryzyko strategiczne związane jest z podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, brakiem lub wadliwą realizacją przyjętej strategii oraz ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany.

Ryzyko otoczenia ekonomicznego jest to ryzyko zmiany warunków ekonomiczno-społecznych mających niekorzystny wpływ na podmiot (cykliczności).

Ryzyko regulacyjne jest to ryzyko zmiany prawnych warunków prowadzenia działalności.

Ryzyko konkurencji – ryzyko zmian rynkowych (warunków konkurowania) mających niekorzystny wpływ na podmiot.

Raportowanie i pomiar ryzyka.

1. Ocena ryzyka biznesowego odbywa się w następujący sposób:

1) **ocena ryzyka wyniku finansowego** - wielkość wypracowanego wyniku finansowego jest istotna dla realizacji zatwierdzonej Strategii działania. Rozwój Banku angażuje fundusze własne, a wynik finansowy jest najpewniejszym składnikiem powodującym wzrost funduszy. W związku z powyższym ryzyko wyniku finansowego ocenia się przez pryzmat funduszy własnych, które Bank buduje z wypracowanego rocznego wyniku finansowego, a potrzeb funduszowych wynikających z zatwierdzonej Strategii działania. Ryzyko wyniku finansowego jest uznawane za nieistotne w ramach przeliczenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na podstawie wyników oceny jego istotności dokonanej przez Bank w 2019 roku;

2) **ocena ryzyka strategicznego** polega na ocenie realizacji celów określonych w Strategii działania Banku. Ocenie podlegają cele finansowe opisane w planie finansowo handlowym oraz cele niefinansowe określone w Strategii działania Banku. Dodatkowo na ocenę poziomu ryzyka strategicznego może wpłynąć ilość, celowość i trafność wdrażanych nowych produktów lub usług. Im większe zainteresowanie klientów nowymi produktami tym lepiej Bank rozpoznaje potrzeby rynku, a to wpływa na obniżenie poziomu ryzyka strategicznego, a tym samym ryzyka biznesowego. Ryzyko strategiczne jest uznawane za nieistotne w ramach przeliczenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na podstawie wyników oceny jego istotności dokonanej przez Bank w 2019 roku;

3) **ocena ryzyka otoczenia ekonomicznego, w tym ryzyka regulacyjnego i konkurencji** - bank dokonuje na etapie budowy strategii i planów finansowych w ramach przeglądu otoczenia, w którym funkcjonuje, a także swojej pozycji rynkowej, w szczególności weryfikacji swojej pozycji konkurencyjnej, podstawowych zmian w strukturze rynku oraz strategii konkurowania innych podmiotów obecnych na rynku. Analizuje także zmiany w otoczeniu regulacyjnym, polityce gospodarczej rządu i obszarze technologicznym pod kątem potencjalnego wpływu na ryzyko osiągnięcia celów strategicznych. Ryzyka otoczenia ekonomicznego jest uznawane za istotne z punktu widzenia realizacji celów biznesowych natomiast w ramach przeliczenia wewnętrznego wymogu kapitałowego nie bierze się go pod uwagę.

2. W zakresie ryzyka biznesowego przeprowadza się testy warunków skrajnych w celu oszacowania wpływu niekorzystnych zmian otoczenia Banku na wynik finansowy. Do niekorzystnych zmian otoczenia Bank zalicza zmiany stóp procentowych, zmiany kursów walut, zmiany czynników makroekonomicznych wpływających na jakość aktywów Banku.

3. Istotnym elementem ryzyka biznesowego, w tym ryzyka wyniku finansowego jest planowanie. Bank opracowując plan ekonomiczno-finansowy uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym.

4. Bank dokonuje pomiaru ryzyka biznesowego w oparciu o istniejące w Banku regulacje wewnętrzne odnoszące się do istotnych czynników ryzyka biznesowego przejawiające się w całej działalności biznesowej Banku. Raportowanie w zakresie obszaru ryzyka biznesowego głównie odbywa się z częstotliwością:

1) miesięczną w ramach:

- Informacji ekonomiczno finansowej w tym głównie wykonania planu finansowego

2) kwartalną w ramach:

- wykonania planu wybranych elementów bilansu i rachunku zysków i strat w tym kosztów działania i kosztów związanych z marketingiem i inwestycjami,
- wykonania poziomu ilościowego i wartościowego planów handlowych,
- oceny efektywności Oddziałów
- analizy przychodów prowizyjnych z tyt. obsługi rachunków bankowych i rozliczeń,

3) półroczną w ramach:

- dokonywania testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka biznesowego,
- oceny realizacji Strategii działania Banku,
- analizy opłacalności obsługi jednostek budżetowych,
- oceny efektywności POB,

4) roczną w ramach:

- budowy planu finansowo handlowego,
- aktualizacji Strategii działania i jej budowy w okresach trzyletnich.

5. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są co miesiąc Zarządowi Banku i co kwartał Radzie Nadzorczej Banku.

Struktura organizacyjna.

W procesie zarządzania ryzykiem biznesowym poza organami i komórkami wskazanymi w punkcie 1, uczestniczą następujące komórki organizacyjne:

Główny Księgowy: odpowiada za strukturę bilansu, rachunku zysków i strat, funduszy własnych; uczestniczy w opracowaniu założeń planu finansowego;

Zespół Rozwoju Aplikacji, Produktów Bankowych i Marketingu uczestniczy w opracowaniu założeń planu handlowego (kredytowy, depozytowy, inwestycyjny) oraz planu marketingowego, wykonuje bieżący monitoring warunków konkurowania, przeprowadza analizy w zakresie nowych produktów,

Zespół Organizacyjno Administracyjny uczestniczy w opracowaniu założeń planu nakładów inwestycyjnych przy współudziale Zespołu Informatyki i Telekomunikacji.

Stosowane metody zabezpieczeń i ograniczania ryzyka.

Bank ogranicza ryzyko biznesowe w tym ryzyko wyniku finansowego poprzez:

- 1) wdrożenie odpowiedniego systemu planowania strategicznego oraz finansowego, a także pomiaru i nadzorowania postępów realizacji planów (kontroli strategicznej, monitoringu wyniku finansowego),
- 2) powiązanie planów finansowych i operacyjnych z planami strategicznymi i nadzór Zarządu nad spójnością planów finansowych i operacyjnych z planami strategicznymi,
- 3) odpowiedni nadzór Zarządu nad efektywnością działania Banku i stopniem realizacji planów finansowych i operacyjnych przez placówki i wyznaczone komórki organizacyjne Banku, a także poziomem ponoszonych kosztów,
- 4) wdrożenie i nadzór nad stosowaniem odpowiednich zasad rachunkowości (Polityki rachunkowości),
- 5) wdrożenie i nadzór nad poprawnym działaniem systemu pomiaru ryzyka i sprawozdawczości zarządczej w zakresie ryzyka wyniku finansowego,
- 6) odpowiednie szkolenia dla kadry Banku uczestniczącej w zarządzaniu ryzykiem wyniku finansowego,
- 7) odpowiednia alokacja funduszy własnych zapewniająca zabezpieczenie strat z tytułu ryzyka wyniku finansowego,
- 8) objęcie kontrolą wewnętrzną systemu zarządzania ryzykiem wyniku finansowego.

Ocena skuteczności stosowanych metod zarządzania ryzykiem biznesowym przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych.

Zarządzanie ryzykiem biznesowym podlega kontroli funkcjonalnej i kontroli instytucjonalnej zgodnie z procedurami wewnętrznymi.

8. RYZYKO KAPITAŁOWE .

Cel strategiczny i proces zarządzania ryzykiem.

Ryzyko kapitałowe odnosi się do niewłaściwej struktury posiadanych funduszy własnych w relacji dla skali i rodzaju działalności Banku lub ewentualnych problemów Banku w pozyskaniu dodatkowego kapitału (funduszy), w szczególności, gdy proces ten musi być przeprowadzony szybko lub w okresie niesprzyjających warunków rynkowych.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania kapitałem jest zapewnienie odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnie do skali i rodzaju prowadzonej działalności poprzez jak największe przeznaczanie wyniku finansowego na fundusze własne Banku.

Bank przyjmuje strategię bezpiecznego funkcjonowania opartą na utrzymywaniu rozmiarów działalności obciążonych ryzykiem na poziomie adekwatnym do posiadanych funduszy własnych.

Kapitał Banku to szczególna kategoria finansowa ze względu na wymogi kapitałowe i adekwatność kapitałową wynikające z zależności kapitał – ryzyko.

Proces ryzyka kapitałowego obejmuje:

- 1) szacowanie kapitału wewnętrznego,
- 2) zarządzanie kapitałowego,
- 3) planowanie kapitałowego.

Bank w planach finansowych uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez Bank funduszy własnych.

Ryzyko kapitałowe jest uznawalne z góry za istotne w kontekście oceny wielkości posiadanych funduszy własnych w relacji do minimalnych wymogów kapitałowych i nie przeprowadza się badania istotności.

Strategia kapitałowa została opisana w Strategii Banku i po zakończeniu każdego roku kalendarzowego podlega analizie pod względem jej dostosowania do aktualnej sytuacji.

Do grupy ryzyk kapitałowych Bank zalicza ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej oraz ryzyko niespłacalności.

Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej to ryzyko wynikające z podatności Banku na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących plan finansowy Banku, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny pozostałych aktywów. Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej jest uznawane za nieistotne na podstawie wyników oceny jego istotności dokonanej przez Bank w 2019 roku

Ryzyko niewypłacalności wynika z niedostosowania poziomu kapitału do skali ponoszonego przez Bank ryzyka. Przyjęto, że Bank, aby nie narażać się na ryzyko niewypłacalności, będzie prowadził działalność w sposób zapewniający zachowanie ogólnych limitów ryzyka, wyrażonych w postaci wskaźników adekwatności kapitałowej.

Raportowanie i pomiar ryzyka.

Pomiar ryzyka kapitałowego obejmuje:

- 1) wyznaczanie funduszy własnych,
- 2) szacowanie minimalnych i dodatkowych wymogów kapitałowych (proces oceny adekwatności kapitałowej),
- 3) wyznaczania współczynników kapitałowych,
- 4) limitowanie,
- 5) planowanie kapitałowe (długoterminowe jak krótkoterminowe),
- 6) testowanie kapitałowe.

Limity ryzyka dotyczące obszaru kapitałowego Banku określone są:

- 1) jako limity alokacji na ryzyka istotne,
- 2) jako limity współczynników kapitałowych w strategiach i planach zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą,
- 3) jako limit na wskaźnik dźwigni finansowej oraz nowy limit wprowadzony w 2020r.

Bank codziennie w ramach wyliczania nadzorczych miar płynności dokonuje pomiaru funduszy własnych uznanych.

Za całościowe monitorowanie poziomu ryzyka kapitałowego odpowiedzialny jest Zespół Ryzyk, Analiz i Planowania.

Poziom ryzyka kapitałowego podlega raportowaniu Zarządowi w okresach miesięcznych w ramach realizacji planu finansowego i wykorzystaniu limitów w ramach ryzyka kredytowego a w okresach kwartalnych w ramach Analizy adekwatności kapitałowej.

Poziom ryzyka kapitałowego podlega raportowaniu Radzie Nadzorczej w okresach kwartalnych w ramach Raportu z realizacji strategii i polityki zarządzania ryzykami Banku

Struktura organizacyjna.

Prezes Zarządu nadzoruje ryzyko kapitałowe. Natomiast za prawidłowość ustalenia wysokości funduszy własnych odpowiada Główny Księgowy.

W procesie zarządzania ryzykiem kapitałowym poza organami i komórkami wskazanymi w punkcie 1, uczestniczą następujące komórki organizacyjne:

Główny Księgowy realizujący funkcję pierwszego poziomu zarządzania ryzykiem w zakresie prawidłowego ustalenia wysokości funduszy własnych;

Zespół Finansowo Księgowy realizujący funkcję pierwszego poziomu zarządzania ryzykiem w zakresie sporządzania sprawozdawczości obowiązkowej w tym sprawozdawczości dot. kapitałów.

Stosowane metody zabezpieczeń i ograniczania ryzyka.

Bank ogranicza ryzyko kapitałowe poprzez:

- 1) opracowywanie i stosowanie odpowiednich procedur wewnętrznych w tym polityki kapitałowej i dywidendowej,
- 2) odpowiednie planowanie kapitałowe,
- 3) ustalenie limitów wewnętrznych na odpowiednim poziomie,
- 4) przeprowadzanie testów warunków skrajnych w wielu wariantach,
- 5) posiadanie planów awaryjnych na wypadek sytuacji kryzysowej.

Ocena skuteczności stosowanych metod zarządzania ryzykiem kapitałowym przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych.

Zarządzanie ryzykiem kapitałowym podlega kontroli funkcjonalnej i kontroli instytucjonalnej zgodnie z procedurami wewnętrznymi.

ZAŁĄCZNIK NR 2 Profil i akceptowalny poziom ryzyka w ramach realizacji Strategii zarządzania ryzykami.

Realizacja Strategii zarządzania ryzykami w ramach określonego poziomu apetytu w ramach limitów tolerancji				
Nr	Nazwa limitu	Miara limitu	Stan na 31.12.2019r.	Poziom realizacji
RYZYKO KREDYTOWE				
1	Poziom kredytów zagrożonych	Wskaźnik kredytów zagrożonych netto w sumie bilansowej max 3,5%	1,2%	W IV kwartale 2019r. nastąpiła poprawa wskaźnika przy spadku kredytów zagrożonych o 1 174 688 zł przy jednoczesnym wzroście rezerw celowych na kredyty zagrożone o 29 100 zł.
2	Maksymalne zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu niefinansowego	art. 395 Rozporządzenia CRR max 25% FW	przestrzegany	Na koniec IV kwartału 2019r. Bank zaewidencjonował 12 Klientów gdzie łączne zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych. Bank ogranicza ryzyko koncentracji wobec "dużych zaangażowań" niższym limitem tj. max 20% FW. W IV kwartale 2019r. limit ten był przestrzegany.
3	Maksymalny poziom Dtl	wskaźnik wyrażający stosunek wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i zobowiązań finansowych innych niż zobowiązania kredytowe do dochodu klienta detalicznego. Dla kredytów zabezpieczonych hipotecznie max 70% , dla pozostałych ekspozycji kredytowych max 75%	przestrzegany	W II kwartale 2019r. Bank przeprowadził weryfikację wartości wskaźnika Dtl. Wskaźnik Dtl na podstawie analizowanych ekspozycji kredytowych został zachowany.
4	Maksymalny poziom LtV	stosunek wartości ekspozycji kredytowej do wartości nieruchomości zgodny z Rekomendacją S	przestrzegany	W IV kwartale 2019r. Bank przeprowadził weryfikację wskaźnika LtV. LtV znajdował się na odpowiednim poziomie za wyjątkiem dwóch EKZH dot. nieruchomości mieszkalnych gdzie LtV jest powyżej normy, z której jedna znajduje się w procesie windykacji (LtV 174,74%) a druga była udzielona na zasadach odstępowania przy podjęciu decyzji (LtV 81,44%). Poziom kredytów długoterminowych znajduje się na prawidłowym poziomie tj. poniżej max określonym w Strategii. Ponadto kredyty długoterminowe podlegają szczegółowej analizie w ramach limitów finansowania kredytów pow 10 lat, które znajdują się na odpowiednim poziomie.
5	Maksymalne zaangażowanie w kredyty długoterminowe	obligo kredytów długoterminowych (pow. 5 lat)/ obligo kredytowe max 75%	55,3%	Poziom DEK znajduje się na prawidłowym poziomie tj. poniżej max określonym w Strategii.
6	Maksymalne zaangażowanie detalicznych ekspozycji kredytowych	detaliczne ekspozycje kredytowe/kredyty ogółem osób prywatnych max 75%	39,4%	Poziom DEK znajduje się na prawidłowym poziomie tj. poniżej max określonym w Strategii.
7	Maksymalne zaangażowanie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipoteką	kredyty zabezpieczone hipoteką / kredyty ogółem max 75%	56,4%	Poziom kredytów zabezpieczonych hipoteką znajduje się na prawidłowym poziomie tj. poniżej max określonym w Strategii.
8	Jakość kredytów podmiotów gospodarczych	Kredyty zagrożone podmiotów gospodarczych / Obligo kredytów ogółem max 7%	3,7%	W IV kwartale 2019r. nastąpiła poprawa wskaźnika przy spadku kredytów zagrożonych w tej grupie o 1 139 935 zł.

9	Jakość produktu kredyty obrotowe w tym RB	Kredyty zagrożone obrotowe w tym RB / Obligo kredytów ogółem max 4%	1,8%	W IV kwartale 2019r. nastąpiła poprawa wskaźnika przy spadku kredytów zagrożonych w tej grupie o 1 998 592 zł.
10	Jakość produktu kredyty na nieruchomości komercyjne i pozostałe	Kredyty zagrożone na nieruchomości komercyjne i pozostałe / Obligo kredytów ogółem max 4%	1,6%	W IV kwartale 2019r. nastąpiło pogorszenie wskaźnika przy wzroście kredytów zagrożonych w tej grupie o 1 125 791 zł.
RYZIKO PŁYNNOŚCI				
11	M4 Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	fundusze własne + środki obce niestabilne / aktywa nie płynne + aktywa o ograniczonej płynności min 1,1 (na ostatni dzień sprawozdawczy)	1,34	W IV kw. 2019r. nie wystąpiły przypadki przekroczenia miar płynności w stosunku do określonego apetytu na ryzyko. Nie wystąpiło ryzyko utraty płynności ani symptomy wskazujące na konieczność uruchomienia planu awaryjnego płynności.
12	Wskaźnik LCR	aktywa płynne / wypływy - wpływy (w okresie 30 dni) - 150%	262%	
13	Wskaźniki płynności aktywów	aktywa płynne / aktywa ogółem - min 25%	36,1%	Utrzymywana przez Bank nadwyżka płynności kontrolowana jest za pomocą wskaźników zabezpieczenia płynności, które znajdują się na odpowiednim poziomie.
14		aktywa płynne / depozyty niestabilne min 115%	176,7%	
15	Nadwyżka płynności (bufor płynności) zapewniająca finansowanie niedoboru w okresie do 1 tygodnia występowania sytuacji skrajnej - horyzont przeżycia 1 tydzień	Dodatkowy wypływ netto wynikający z TWS w ramach wariantu wewnętrznego Scenariusza 1 / Suma bilansowa- max 15%	9,0%	Poziom tolerancji w ramach limitu dodatkowego wypływu depozytów netto wynikającego z TSW w sumie bilansowej w okresie 1 tygodnia został zachowany.
16	Nadwyżka płynności (bufor płynności) zapewniająca finansowanie niedoboru w okresie do 1 miesiąca występowania sytuacji skrajnej - horyzont przeżycia 1 miesiąc	Dodatkowy wypływ netto wynikający z TWS w ramach wariantu wewnętrznego Scenariusza 2 / Suma bilansowa- max 12%	5,1%	Poziom tolerancji w ramach limitu dodatkowego wypływu depozytów netto wynikającego z TSW w sumie bilansowej w okresie 1 miesiąca został zachowany.
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ				
17	Łączne ryzyko stopy procentowej	Zmiana wyniku odsetkowego z tyt. ryzyka przeszacowania dla zmiany stóp o 100 pb + Zmiana wyniku odsetkowego z tyt. ryzyka bazowego, gdzie niedopasowanie zmiany stóp procentowych pomiędzy stawkami wynosi 10 pb / fundusze własne max 8% *Zmiana wyniku odsetkowego wyliczana jako spadek stóp z wykluczeniem pozycji wrażliwych oprocentowanych poniżej progu zmiany przy luce dodatniej natomiast wzrost stóp przy luce ujemnej.	6,9%	Poziom tolerancji w ramach limitu zmiany wyniku odsetkowego w zakresie ryzyka przeszacowania i bazowego został zachowany.
RYZIKO WALUTOWE				
18	Skala działalności walutowej	suma bilansowa w walutach obcych / suma bilansowa ogółem max 5%	2,4%	Występujące w Banku ryzyko walutowe wynika ze standardowych produktów bilansowych. Bank nie oferuje klientom kredytów walutowych. Ryzyko walutowe jest

19	Pozycja walutowa całkowita	pozycja walutowa całkowita / fundusze własne max 2%	0,4%	niskie i nie stanowi zagrożenia dla działalności Banku. W IV kw. 2019r. Bank utrzymywał pozycję walutową całkowitą w wysokości nie przekraczającej 2% funduszy własnych, która nie wiąże się z koniecznością utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.
RYZIKO OPERACYJNE				
20	Limit z tyt. strat zaewidencjonowanych incydentów w ramach ryzyka operacyjnego	Wartości strat brutto z tytułu wystąpienia incydentów za okres ostatnich 12 miesięcy od daty raportowania - do wysokości BIA	194 395 zł	Poziom wszystkich strat finansowych brutto poniesionych w okresie ostatnich 12 miesięcy był niski i stanowił 9,5 % apetytu na ryzyko (BIA).
RYZIKO KAPITAŁOWE				
21	Wysokość funduszy własnych	min 5 mln EUR	9 386 829 EUR	
22	Współczynnik kapitałowy T1	wartość kapitałów podstawowych / ekspozycje ważone ryzykiem wyliczone dla ryzyka kredytowego zgodnie z Rozporządzeniem i przemnożona przez 12,50 wielkość wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne i ryzyko walutowe - min 14,00%	18,65%	W okresie IV kw. 2019r sytuacja Banku w zakresie ryzyka kapitałowego pozostawała stabilna. Profil ryzyka kapitałowego definiują w znacznej mierze fundusze własne oraz wymagania regulacyjne co do poziomu kapitałów koniecznych do prowadzenia działalności. Głównymi źródłami wzrostu funduszy jest zysk netto. Akceptowalny poziom ryzyka kapitałowego został wyrażony za pomocą współczynników kapitałowych i był przestrzegany. Bank spełniał wymagania regulacyjne w zakresie współczynników kapitałowych wraz z tzw. wymogiem połączonego bufora, obowiązujące od dnia 1 stycznia 2019r.
23	Całkowity współczynnik kapitałowy	wartość kapitałów Tier 1 i Tier 2/ekspozycje ważone ryzykiem wyliczone dla ryzyka kredytowego zgodnie z Rozporządzeniem i przemnożona przez 12,50 wielkość wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne i ryzyko walutowe - min 14,5%	18,88%	
24	Całkowity wewnętrzny współczynnik kapitałowy	wartość kapitałów Tier 1 i Tier 2/ekspozycje ważone ryzykiem wyliczone dla ryzyka kredytowego zgodnie z Rozporządzeniem i przemnożona przez 12,50 wielkość wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne i ryzyko walutowe oraz wielkości dodatkowych wymogów kapitałowych - min 10%	18,79%	
RYZIKO BIZNESOWE				
25	Wskaźnik C/I	max 75%	66,0%	W trakcie IV kw 2019r. sytuacja finansowa Banku pozostawała stabilna. Akceptowalny poziom w zakresie ryzyka biznesowego został zachowany.
26	ROA netto	min 0,6%	0,8%	
27	Relacja kredytów do depozytów	max 70%	55,6%	
28	Łączne zaangażowanie Banku w instrumenty o podwyższonym ryzyku (akcje i obligacje korporacyjne, jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, akcje spółek giełdowych)	MAX 5% SUMY BILANSOWEJ	0 ZŁ	Bank w IV kw. 2019 roku nie angażował się w instrumenty finansowe o podwyższonym ryzyku.

OŚWIADCZENIE

Zarząd ABS Banku Spółdzielczego oświadcza, że ustalenia opisane w Informacji są adekwatne do stanu faktycznego a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku.

Zarząd Banku dokonał oceny profilu ryzyka Banku, w ramach którego zatwierdził katalog ryzyk zidentyfikowanych oraz istotnych dla działalności Banku, które są omawiane w części dotyczącej adekwatności kapitałowej niniejszej Informacji.

Wielkość ocenianej ekspozycji na ryzyko mierzona miarą wymogu kapitałowego na poszczególne istotne rodzaje ryzyka w ciągu roku 2019 utrzymywała się na poziomie zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą.

Stanowisko:	Imię i Nazwisko:	Podpis:
PREZES ZARZĄDU	Małgorzata Matusiak	Prezes Zarządu Małgorzata Matusiak
WICEPREZES ZARZĄDU DS. HANDLOWYCH	Jarosław Pawelec	Wiceprezes Zarządu ..Jarosław Pawelec..
WICEPREZES ZARZĄDU DS. FINANSOWYCH	Renata Pszczółka	Wiceprezes Zarządu Renata Pszczółka
WICEPREZES ZARZĄDU WSPARCIA BIZNESU	Beata Boba	Wiceprezes Zarządu Beata Boba

